

„Vă asigur pe dumneavoastră, întregul popor că voi face totul pentru a asigura împlinirea neabătută a programului trasat de Congresul al X-lea, a programului ce va fi elaborat de Congresul al XI-lea al partidului, având convingerea că aceasta corespunde pe deplin năzuințelor vitale ale întregului popor, că de realizarea acestor programe depind bunăstarea, fericirea, viitorul însuși al națiunii noastre socialiste.”

NICOLAE CEAUȘESCU

(din Cuvîntarea rostită la încheierea lucrărilor Congresului Frontului Unității Socialiste).

Proletari din toate țările, uniți-vă!

22
(435)

ANUL IX
VINERI
31 V 1974

CRONICA

săptămînal politic - social - cultural • 10 pagini - 1 leu

Editor: Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Iași

„INTR-UN SPIRIT DE DEPLINĂ UNITATE”

Cea mai cuprinzătoare organizație din țara noastră, Frontul Unității Socialiste, s-a întrunit în primul său congres, după mai bine de cinci ani de la constituire, prilej de retrospectivă a unei temeinice și angajate activități, dar și de responsabilă hotărîre a sarcinilor de viitor. Prin însăși compoziția sa, congresul a ilustrat caracterul larg reprezentativ al Frontului Unității Socialiste, întrunind toți oamenii muncii din țara noastră, fără deosebire de naționalitate, antrenati în nobila întreprindere de construcție a societății socialiste multilaterale dezvoltate. Lucrările congresului, desfășurate, după cum a apreciat tovarășul Nicolae Ceaușescu în cuvîntarea de încheiere, „într-un spirit de deplină unitate”, au demonstrat încă o dată adeziunea întregului popor la politica internă și externă a partidului, caracterul profund democratic al orînduirii noastre.

Din documentele elaborate și adoptate, din cuvintele participanților a reieșit cu limpezime creșterea gradului de conștiință a maselor participarea lor tot mai activă și multiplană la treburile obștești. Aceasta ilustrează grăitor etapa istorică pe care o parcurge România socialistă în efortul ei de edificare a unei vieți mai bune și mai drepte pentru toți locuitorii țării. Tovarășul Nicolae Ceaușescu a sintetizat cu deosebită pregnanță, în expunerea privind rolul și sarcinile Frontului Unității Socialiste, semnificația istorică a acestui prim congres: „Se poate deci afirma, cu deplină temei, că primul Congres al Frontului Unității Socialiste constituie o expresie deosebit de grăitoare a marilor transformări revoluționare petrecute în România în cei 30 de ani care au trecut de la răsturnarea dictaturii militar-fasciste, de la trecerea poporului român pe calea dezvoltării democratice și socialiste. El constituie expresia unității întregului popor în lupta pentru împlinirea politicii de construcție socialistă, de pace și colaborare internațională a României”.

Marile acțiuni ale trecutului au fost săvîrșite atunci cînd toate forțele progresiste ale poporului au acționat conjugat în lupta de eliberare socială și națională. Cu atît mai mult astăzi există condițiile ca programul partidului de propășire economică, socială și culturală a României să fie îndeplinit printr-un conștient efort unanim. Se verifică astfel trăinicia orînduirii socialiste, democratismul ei autentic și consecvent. O direcție semnificativă a lucrărilor congresului a urmărit tocmai adîncirea democrației socialiste, constituirea celui mai adecvat cadru organizatoric de stimulare a capacităților creatoare ale maselor în viața politică și socială a țării. Printr-o judicioasă coordonare a activităților organizațiilor componente, Frontul Unității Socialiste și-a propus să continue cu un plus de eficiență antrenarea tuturor cetățenilor în împlinirea obiectivelor care rezultă din programul partidului. O expresie a creșterii democrației socialiste o constituie și alegerea din 1975 pentru Marea Adunare Națională și consiliile populare, în care vor fi propuse mai multe candidaturi pentru un loc de deputat. Este în competența și îndatorirea Frontului Unității Socialiste de a asigura acele propuneri menite să promoveze pe cei mai capabili, pe cei mai devotați slujitori ai intereselor poporului și ale țării.

O entuziastă adeziune a întrunit alegerea tovarășului Nicolae Ceaușescu în funcția de președinte al Frontului Unității Socialiste. Plenumul Congresului a exprimat prin aceasta voința întregului popor, recunoașterea înaltelor calități politice și morale ale celui care, animat de fierbinte patriotism, cu neabătută energie, conduce destinele României socialiste, luptă pentru instaurarea păcii și a echității în întreaga lume. Răspunzînd emoționantelor manifestări de simpatie care i-au salutat alegerea, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus: „Doresc să vă mulțumesc pentru încrederea ce mi-ați acordat-o și vă asigur pe dumneavoastră, asigur întregul popor că voi face totul pentru a servi cu credință poporul, cauza socialismului și comunismului în România”. Prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în cea mai înaltă magistratură a țării este pentru noi toți garanția ascensiunii continue a României socialiste, a impunerii ei în conștiința lumii contemporane.

Tudor Vianu în perspectivă universală *)

AI. DIMA

Occupîndu-ne de scriitorii și cărturarii români în perspectivă universală și urmînd a-l prezenta — sub acest proiect — pe Tudor Vianu, ne simțim obligați să reamintim — cu titlul de preambul — o distincție a noastră mai veche între universalitatea reală și cea virtuală a valorilor naționale. Înțelegem prin cea dintîi, difuzarea eficientă a operei unor personalități și comentarea acesteia peste hotare într-un astfel de chip încît să pătrundă cel puțin într-o măsură, în conștiința publică de acolo, impunînd un nume reprezentativ al țării. Prin universalitatea virtuală înțelegem însă o sferă mult mai largă de valori naționale pe care străinătatea nu le-a descoperit în-

că, dar care includ — în mod vădit, dar latent — posibilitatea de a fi cunoscute și apreciate dincolo de granițele patriei. Ni se pare astfel evident că dacă Dimitrie Cantemir, Nicolae Milescu, Nicolae Iorga, M. Eminescu, I. Creangă, I. L. Caragiale sau Mihail Sadoveanu se bucură de o universalitate reală, nu aceasta e — din păcate — situația unor nume de mare relief ca Tudor Arghezi sau Lucian Blaga a căror operă prin problematica ei diversă și complexă, prin anume concepții de viață care sînt acelea ale unei părți a omenirii contemporane, prin vădittele lor calități artistice și mai ales prin baza lor națională — ar putea impune o receptare universală. Transpunerea unor

astfel de scriitori în limbi străine ca și comentarea lor critică nu ating, din nefericire, nivelul cantitativ al acestei receptări și emisiunea viitorului apropiat să înlesnească pe toate căile adecvate, această firească promovare internațională.

Privind sub un astfel de unghi realist figura lui Tudor Vianu de care ne ocupăm acum, e cazul să observăm că ne aflăm în fața unei personalități de o certă universalitate virtuală, dar care a pășit de mai multe ori, în mod evident, pe drumul universalității reale și actu-

(continuare în pag. 6)

*) Cu prilejul unui deceniu de la stingerea lui .

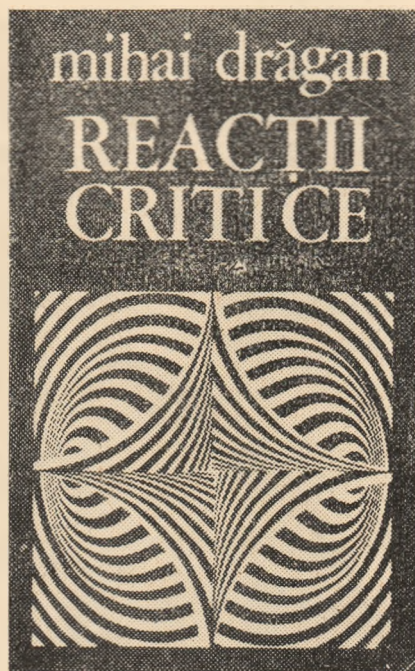

Critica polemică *

Dacă în *Aproximații critice* Mihai Drăgan intenționa o selecție cu caracter reprezentativ pentru preocupările sale de critică și istorie literară, în *Reacții critice* el propune, cum sugerează și titlul, un volum mai subiectiv, mai pasional, menit nu atât să configureze o problemă sau un grup de probleme, cât să ia temperatura unei perioade literare cu marile și micile ei controverse. *Aproximații critice* conținea câteva solide studii de istorie literară, dedicate mai cu seamă lui Maiorescu și Eminescu și o suită de comentarii asupra unor scriitori consacrați din actualitate. „Reacțiile” cuprind un material mai eterogen și mai inegal, dispuse teoretice axate pe problemele criticii literare, cronici și recenzii de cărți și de reviste, comentarii și note polemice. Volumul illustrează astfel vocația polemică a criticului care, ori neagă ceea ce scoate din câmpul literaturii, ori când afirmă, tot polemic, neagă explicit opiniile adversarilor. Cu această critică deschisă, de atitudine, Mihai Drăgan trece la discutarea literaturii și, abordând o sferă mai largă, a politicii culturale sau chiar a moravurilor publicisticii. Pe fronsispiciul volumului stă, de altfel, un citat din Maiorescu, critic de atâtea ori invocat, cu rol referențial în majoritatea comentariilor: „Critica, fie și amară, numai să fie dreaptă, este un element neapărat al susținerii și propășirii noastre, și cu orice jertfe și în mijlocul a oricărui ruine trebuie implintat semnul adevărului!”.

Poziția teoretică a lui Mihai Drăgan este cea recomandată încă de *Aproximații critice*. Criticul este un bun cunoscător al valorilor stabile din istoria literaturii române, al principiilor care constituie ceea ce numim tradiție. El și-a fixat câteva puncte sigure de reper la care trimite oricând teorii și se pare că echilibrul e tulburat sau că însăși istoria literară nu este exact cunoscută. De aici, mulțimea corecțiilor privind ideile sau datele istoriei literare, lecțiile servite pe un ton tranșant, profesoral. Criticul e de părere că orice opinie trebuie impusă prin luptă, că sint forțe care se opun promovării valorilor. De aceea, afirmă decis, în spiritul fragmentului maiorescian deja citat: „*Spiritul critic*, fără de care n-a existat și nu poate exista *critică veritabilă, implică spiritul polemic, delimitarea tranșantă de eroare* (oricât s-ar speria birocrații!), *lupta literară, controversa creatoare*, și aceasta pentru motivul mult prea simplu că orice acțiune intelectuală de impunere a valorii literare sau de respingere a nonvalorii nu se poate desfășura de la sine, printr-o simplă rezoluție sau un verdict ocazional, ci presupune luptă, contradicții între critici, antagonisme câteodată insurmontabile, dar necesare și, în atâtea privințe, fertile, deoarece pot da naș-

tere la noi soluții și perspective interpretative, favorizând un climat de continuă emulație intelectuală” (*Virtuțile spiritului critic*). În articolele teoretice, care au uneori un caracter de excesivă generalitate, el pledează pentru cunoașterea și respectarea tradiției, trimite la ideile și exemplul clasicilor, denunță inovațiile cu orice preț. În procesul de confruntare cu alte literaturi, accentul va cădea deci pe „diferențiere”, nu pe „sincronizarea” făcută de dragul sincronizării. Reticența față de experiența supraprealistă pe teren românesc se conjugă cu denunțarea vehementă a absurdului, fapt demn de reamărcat, într-o perioadă când era de „bon ton” să se cocheteze cu el. Concluziile asupra modernismului de suprafață se pot, de asemenea, reține: „Ceea ce nu înțeleg moder-

niilor noștri tineri, îmbătriniți prea devreme (de aceea s-au rupt de tradiția literară autohtonă), este procesul de criză în care au pășit chiar din clipa când au crezut, ca și „modernii” intoleranți de pretutindeni, că *problemele fundamentale* ale literaturii contemporane sînt, în exclusivitate, *inovația formală, tehnic insolită și invenția*, cu aceste mijloace, a unei noi realități, mai exact a *irealului absurd* unde artistul, apăsător de povara *unicității* lui și dolidora de „creații”, se retrage orgolios. O asemenea literatură nu pornește niciodată din *experiența și viața imediată*, din *cunoașterea omului modern* cu dramele lui existențiale acute, ci iese zgomotos din capul scriitorului, „modern” care are o facultate specială de a *construi universuri* insensibile și lumi moarte” (*Proza absurdă*).

Convingătoare, beneficiind de o argumentare pe texte și de o înțărare a datelor convergente de istorie literară sînt articolele care urmăresc istoria unor idei literare sau culturale. *Un teoretician al spi-*

ritului național, Liviu Rebreanu, este urmărit sistematic, cu o documentare riguroasă, apropiat de ideologia „Vieții Românești”. Plecînd de la câteva idei generale asupra modei, criticul se oprește la poemul *Epigonii* interpretat judicios, ca o definiție a fenomenului incriminant. O bună parte a comentariilor se inspiră din actualitatea imediată și au un caracter direct polemic. Am apreciat, dintre acestea, indiferent de adevărate sau nonadeziunea la punctul de vedere formulat, articolele de polemică directă, fără menajamente, cu adresă precisă, și mai puțin trimiterile aluzive, sub vălul unor misterioase încifrări, surprinzătoare la însăși formula de critică practică de Mihai Drăgan. De obicei, criticul intră fără preambule în subiect, fixează pe scurt datele discuției, separă net apele de uscat. El caută unul sau mai multe puncte nevralgice asupra cărora își concentrează cu insistență tirul. La Paul Georgescu, recunoscîndu-i subtilitatea interpretărilor de amănunt, descoperă o tendință de escamotare a slăbiciunilor monografiei lui Savin Bratu despre Sadoveanu, o îndreptare a discuției pe un făgaș lăaturalnic. Unul din cei „executați”, Ioan Massoff, este surprins în deficit de citate, lăsînd impresia că e primul care se pronunță asupra preocupărilor de teatru ale lui Eminescu. Când face trimiteri, se mai întîmplă să și greșească, iar criticul îi relevă nemilos erorile și concluziile superficiale. Chiar cînd are în vedere o lucrare de valoare, *Poezia lui Eminescu*, de I. Negoitescu, Mihai Drăgan, reliefîndu-i calitățile, se distanțează hotărît de ideea existenței unei „rupturi” în personalitatea poetului și care ar fi reflectată în deosebiriile dintre „antume” și „postume”. Meritul culegerii este, am mai spus-o, de a fi păstrat imaginea contextului din care au fost decupate comentariile, incandescența dezbaterilor polemice. Există posibilitatea, și din acest motiv, ca obiectul discuțiilor să-și dezvăluie doar o latură, nu totdeauna concludentă. În afară de schița monografică la care se referă criticul, I. D. Bălan a scris și o monografie consacrată lui Octavian Goga, Petru Popescu, în toate romanele sale profesează un realism declarat, așa că acuza adusă volumului de nuvele *Moartea din fereastră* („arta este, deocamdată, ceva cu totul depărtat de realitate”) este infirmată de evoluția ulterioară a scriitorului. Dar, cu riscul de a repeta o formulă a unui critic ironizat, nu vreau să mă depărtez de criteriile pe care însuși Mihai Drăgan le-a stabilit pentru *Reacții critice*. Volumul dezvăluie pasiune pentru crezul critic urmărit, consecvența cu intențiile programatice.

* Mihai Drăgan, *Reacții critice*, Editura Junimea, 1973.

TUDOR VIANU și literatura română (V)

Const. CIOPRAGA

Ce scriitori din secolul al douăzecelea soliciită interesul criticului? Lui Tudor Arghezi și Ion Barbu li se consacră, studii mai ample decît lui N. Iorga, Mihail Sadoveanu, Liviu Rebreanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Camil Petrescu, Matei J. Caragiale, Lucian Blaga, G. Bacovia, Ion Minulescu și alțora; în *Artă prozatorilor români* sînt luați în considerație scriitori precum Al. Cazaban, Ion Adam sau N. Dunăreanu. Preocupările pentru istoria ideilor și motivelor poetice fac din studiul *Arghezi, poet al omului* o cercetare savantă, în care comparatistul excelează. Nu atât erudiția omului de știință, care întreprinde o istorie a sociologiilor, de la Hesiod și Platon pînă la moderni, cît finețea asociațiilor și capacitatea de a se ridica la construcție, se cuvine subliniață însă aici. Deschis către universal, Tudor Vianu privește fenomenul creator din postură națională, relevînd neconținut particularitățile autohtone; în interpretarea temelor de circulație europeană, îl interesează sunetul românesc. Diferit de Hesiod, care constata ruina „mitului de aur”, Arghezi consideră istoria omenirii ca un proces de „ascensiune progresivă”. După un examen avînd (grație perspectivei interdisciplinare și corelării criteriilor), toate trăsăturile unei *critici complete*, după ce a dedus prin analiza de ordin genetic, istoric, filosofic, tematic, psihologic, sociologic, filologic, calitățile argheziene specifice, o judecată de valoare destinată să fixeze locul poetului în ierarhia generală e formulată concis: „Tudor Arghezi este cel mai mare poet român în epoca de după Eminescu. El este și un mare poet al literaturii contemporane a lumii întregi. Puțini alți poeți ai generației lui, din alte literaturi naționale, îi pot sta alături prin energie expresivă, prin fecunditatea fanteziei, prin caracterul atât de uman al mesajului poetic...”.

Un studiu monografic concentrat despre *Ion Barbu* (1935), cuprinde — în ciuda obiecțiilor ce i s-au adus la apariție — notele fundamentale, demonstrînd totodată suplețea criticului, comentator avizat al fenomenului modern. Rămîn în continuare valabile, de pildă și distincțiile dintre creatorii de tip național, la care luciditatea „se complăce în a compara și alege pentru a elimina tot ce nu se integrează, pentru a asocia tot ce se compune”, și creatorii deschși „unei multiplicități de direcții și obiective, care se pot combate între ele sau care se pot înlocui”. La poetul *Jocului secund* cele trei maniere rezultă dintr-o „structură plurivalentă, capabilă să se orienteze felurit și să renască, de mai multe ori”. Considerațiile despre „mitul oglindei” și „treptele viziunii”, din capitolul consacrat ciclului ermetic, sînt indispensabile pentru orice nouă exegeză barbiană. Blaga nu e un „artist al formei”, ci unul al experiențelor. În perpetuuă căutare de sine. Din relațiile între om și operă, se extrag argumente pentru o fină caracterizare de ansamblu. „Poet al sufletului și nu al lumii exterioare, forma lui Blaga a rămas astfel ceea ce trebuie să fie. Și dacă poezia sa nu cucerește prin sensibilitatea ei, ea vorbește puternic printr-o substanță făcută din cele mai înalte neliniști din cîte pot atinge sufletul omenesc”. La Sadoveanu descrierea nu e un cadru, ci o atmosferă de nuanță *impressionistă*, iar perspectiva e psihologică. Termenii de atmosferă și de psihologie revin în legătură cu Hortensia Papadat-Bengescu, ale cărei prime cărți reprezentau „nu numai un document psihologic de mare amploare”, dar și manifestarea unei conștiințe lucide, superioare mediului provincial. Adică atmosferă psihologizantă.

În esență, operele critice purtînd semnătura lui Tudor Vianu, fie că se axează pe analiză, fie pe generalizare sau pe portret, se înscriu într-un sistem, aspirînd să înfățișeze creația din perspective convergente. Opera literară, privită nu numai ca produs al unei biografii, este expresia unei „experiențe fundamentale”, a unei înfîliri semnificative cu lumea” (*Figuri și forme literare*, p. 50). Filosoful, moralistul înal ales, subliniază mereu interesul pentru om, în perspectivă raționalistă. Fraza de o linearitate clasică a lui Tudor Vianu oferă, în etape diverse, mostre antologice de proză de idei. Formulîndu-si crezul într-o prefață la *Masca timpului* (1926), cărturarul de o exemplară probitate își rezuma, la aproape patruzeci de ani, opiniile ce l-au călăuzit consecvent. O confesiune frapează în mod special: „Critica mi-a apărut drept un fel de conștiință de sine a literaturii și literatura drept unu din felurile în care cultura contemporană ia cunoștință de sine”.

O anumită omogenizare este evidentă în ce privește gusturile și disponibilitățile diferitelor categorii de public. Un public care, diferențiat pe vârste și categorii sociale, pe profesioniști și pregătire culturală, se află reunit, în ansamblu, sub semnul dominantelor unei civilizații în care elementele de mass media acționează ca un fel de imens, metaforic numitor comun. De unde, dificultatea reală de a defini și delimita în mod strict o anumită categorie de public. Această, mai ales dacă luăm în considerație termenul de tranziție, introdus de Alvin Toffler, și vizind uluitoarea mobilitate ce caracterizează relațiile omului cu mediul înconjurător și cu semenii săi, mobilitate caracteristică prin excelență societății contemporane. Pastrând cuvenita rezervă față de concluzia amintitului autor, referitor la un fel de relativă izolare a omului în condițiile date, concluzie valabilă poate pentru specifice zone ale civilizației contemporane. să considerăm totuși cu interes această mobilitate, al cărei efect este, aproape în mod paradoxal, tot mai sus amintita omogenizare.

Să ne explicăm. De la mobilitatea profesională, demografică, etc. și până la mobilitatea propriu zisă, favorizată de modernele mijloace de înfrângere a distanțelor geografice, totul concurează în a permite individului o tot mai cuprinzătoare panoramizare a valorilor culturale existente în zonele parcurse și aferente preocupărilor, ținând de specializarea sa sau de o anumită situație conjuncturală. Ca să nu mai vorbim de un fel de mobilitate indirectă, cel mai sedentari om fiind practic invadat de bogăția de informații pe care radio, televiziunea, cartea și presa o livrează la domiciliu, cu o regularitate care nu poate să nu determine deprinderi și obișnuințe cu inevitabile efecte în planul culturalizării și, în general, al conștientizării umane.

Mai există și o altfel de mobilitate, în timp, determinată de o anumită condiționare istorică a raportului consumator de cultură — fapt de cultură. E binecunoscut cazul lui Swift, a cărui carte „Călătoriile lui Gulliver” (călătorii egal mobilitate!), una dintre capodoperele satirice ale lumii, destinată inițial adulților, a devenit ulterior o curentă lectură pentru copii. Evident, lectura acestora este alta decât cea a adulților contemporani ai lui Swift, altele fiind sensurile reținute și valorile afective finalizante ieri și azi. Situația capătă, de altfel, un caracter de generalitate, condiționarea istorică a raportului obiect de artă — consumator de artă fiind stăruitor subliniată de Croce, timpul — implacabilă mobilitate — spunându-și în mod hotărâtor cuvântul și în această direcție. Incit, până la urmă, aproape că-ți vine să te întrebi: ce mai rămâne stabil în respectivul raport?

Există, mai întâi, durabilitatea (perenitatea ar fi cam pretențios spus, fiind greu să te pronunți în numele eternității) deci durabilitatea autenticelor valori. Există apoi un stăruitor efort de tot mai amplă avizare a publicului, mobilitatea slujind, după cum am văzut, în mod excelent acest scop. O asemenea gigantică mobilitate a mai avut, de altfel, loc, în perioada Renașterii, efectul ei fiind admirabil demonstrat de distinsul om de cultură care este Edgar Papu și a cărui carte „Călătoriile Renașterii și noi struc-

REABILITAREA INGENUITĂȚII

Al. I. FRIDUȘ

turi literare” semnalează, cu solide argumente, marile mutații produse în viziunea umană asupra universului înconjurător și a propriului destin al omului, ca urmare a temerarelor defrișări de imense, până atunci necunoscute și chiar contestate, spații geografice. Eresuri sau enigme au existat și atunci, după cum există și azi, astfel încit nu rămii prea surprins descoperind în „Jurnalul” lui Pigafetta, însoțitorul lui Magellan în călătoria acestuia în jurul lumii, o relatare care aduce izbitor cu foarte contemporanele însemnări privind apariția și dispariția farfuriilor zburătoare. Ar fi însă mult mai greu să creadă cineva astăzi ceea ce luau drept bun însoțitorii lui Pigafetta, privind păsări care renasc din propria lor cenușă și oameni care se culcă pe o ureche și se învelesc cu cealaltă, în sensul cel mai strict al termenilor! Realitate pentru Pigafetta și pentru sursele la care a apelat acesta, Pliniu, de exemplu, asemenea „fenomene” s-au refugiat ulterior în lumea fanteziei, populind basmele, care-și au și ele realitatea lor, artistică, de astăzi. Iată însă că după secole, procesul se produce cu totul invers și întinim, nu fără oarecare surprindere, savanții de notorietate și incontestabilă autoritate, ilustrând pregnant fenomene ale microcosmosului (la fel de frenetic explorat, așa cum frenetic era explorat globul pământesc pe vremea marilor descoperiri geografice) prin personaje și situații — ciudate, paradoxale, aproape de nedefinit, ca și fenomenele în cauză — din „Alice în Țara minunilor”. Ajungând până acolo încit un alt savant de renume să dea „cărămizii” care ar sta la baza edificiului întregului microcosmos un nume care nu este altceva decât un cuvânt inventat de Joyce; cuvânt care nu este nici el decât o ficțiune, ilustrând infiltrarea celei mai jucăușe fantezii, în cel mai auster edificiu al gândirii umane, care este știința.

Până aici toate bune. Mai puțin bun este faptul că această mobilitate, care în condițiile exploziei informaționale a atins, probabil, un punct limită, are, pe lângă efectul omogenizării, și pe acela, mult mai puțin dorit, al eliminării adresei din ecuația artă — public. În timp ce adulților li se oferă, în serie, niște copilărești filme poliștice (copilărești ca intrigă, nu ca foarte accidentat peisaj al violenței), copiilor li se oferă, în schimb, niște foarte sofisticate cărți sau spectacole, în care fiecare gest se vrea un simbol... demitizat și fiecare situație proprie, spre consternarea micului consumator de artă, care — și vede astfel persiflată calitatea princeps a statutului său de consumator de artă: ingenuitatea. „Sintem croiți din stofa din care visele-s făcute”, afirma Shakespeare, replică la care zîmbetul circumspect al contemporanului nostru nu face decât să trădeze o curioasă dezabuzare și epuizare a

rezervelor de ingenuitate. Această, în ciuda faptului că, după aprecierea lui Blaga „artistul suferă intermitent de copilărie”, „geniul modernilor (fiind) în multe privințe o copilărie prelungită dincolo de limitele ei organice”. Și tot el afirma: „copiii ar accepta un teatru simplifiat, de linie abstractă și cu indicații simbolice, mai curind chiar decât oamenii mari, prea obișnuși cu lenea inchipirii (s.n.)”. Să se fi înșelat Blaga? Oricum, explozia informațională este ulterioară acestor afirmații și mutații (mobilități!) substanțiale apar în mod foarte clar, dacă le raportăm nu numai la Diderot, îndușat de paginile lui Richardson, dar și la Proust, care mărturisea: „două pagini din Moara de pe Floss mă fac să plîng”. E greu de crezut că același efect l-a avut recentul serial după respectivul roman, măcar în rîndul unei infime părți din publicul care l-a vizionat. Fără ca aceasta să se datoreze exclusiv unei carențe de ingenuitate. Dar fenomenele se conjugă și nu ne rămîne decît să ne întrebăm care este rostul eliminării candorilor și ingenuității din perimetrul trăirilor noastre artistice. Mai ales cînd această eliminare se produce încă de la cea mai fragedă vîrstă, adică de la cea în care candorile și ingenuitatea sînt cel mai în drept să se afirme drept dominante și distinctive particularități. Este oare normal acest lucru? Este ei în firea lucrurilor? Și de ce, dacă nu este normal și dacă nu este în firea lucrurilor, nu șochează pe nimeni, așa cum șochează, de pildă, cazul relatat de Alvin Toffler, relativ la copilul care pînă la unsprezece ani parcursesse toată evoluția biologică pînă la nouăzeci de ani, arătînd întocmai propriului său strămoș (în eventualitatea că acesta mai era în viață).

Evident, precocea familiarizare a copilului cu datele, fie și insolite, ale civilizației contemporane este un bun cîștigat și nu pentru ignoranță (doamne ferește) pledează aceste rînduri. Ci dimpotrivă! Pentru că, în mod cu totul rezonabil, un plus de avizare a copilului în date ale științei și tehnicii contemporane implică un plus de intraripare a fanteziei acestuia, impunînd însă în mod necesar necesitatea ca fondul său sufletească să fie mobilat în acord cu datele pe care, cu atîta perspicacitate, le minuește în dialogul său cu realitatea înconjurătoare. Dar acest lucru se poate face nu prin persiflarea candorii și a ingenuității (cochetărie indoielnică, trădînd un fel de curioasă complicitate a adultului creator de artă, cu adultul consumator de artă, ambii zîmbind cu complezență detașare în fața „copilăriei” copilului), ci prin instituirea, în perimetrul lor, a acelor magnifice ziduri ale fanteziei superbelor candori, care poate vorbi mult mai convingător despre bine și rău, despre frumos și urit, despre vis și cutezanță, decât ar face-o nu știu cite ulterioare sau anterioare discursuri ultrapedagogice și ultraavizate științifice. Și

ultra saturate de ironii la adresa ingenuității.

Și în fond, persiflînd ingenuitatea, nu trădăm oare o imensă și grandomană prezumție?

Cînd savantul are nevoie de candoare și fantezie pentru a înainta în neguroasele continente încă neexplorate ale științei, iar artistul are nevoie de familiarizare cu orizonturile uluitoarelor demersuri (totdeauna prudent deschise unor ulterioare, foarte posibile surprize), ale științei de ce n-ar avea nevoie copilul, la vîrsta sa, deci la acea vîrstă cînd se pun temeliile viitoarei personalității umane, și de o treptată avizare științifică didactică, dar și de o insistență cultivare a apetitului pentru fantazare? De ce i-am amputa, încă din fașă, una din atribuțiile viitoarei sale personalități, atribut fără de care nici o împlinire în pianul creației nu este posibilă. Chiar dacă or îi fost, în delungul istoriei, nu știu cite excepții de la regulă!

Desigur, ingenuitatea copilului de azi nu mai este cea a copilului de ieri și o (onorabilă, de altfel) piesă a lui Marin Iorda „Neața și Nătăfleața la circ” n-ar răspunde nici pe departe aspirației spre fantazare a micului spectator sau cititor contemporan, al cărui univers mirific, plin de tradiționalii zmei și feți frumoși trebuie pus de acord (în planul structurilor artei) cu propria sa (mult evoluată și îmbogățită) viziune asupra lumii în care pășeste.

Ceea ce nu e deloc ușor. A transfera atribuțiile zmeului unui hidos robot și ale lui Făt Frumos unui angelic cosmonaut nu înseamnă decît a simplifica și vulgariza problema. Invasia tehnicii în basmele și poveștile docil re-luate după scheme uzate nu face decât să pună plumb în arpile fanteziei scriitorului și să contracareze disponibilul de fantazare al micului consumator de artă. El nu

de demitizări are nevoie. Și nici de mitizări. Lui trebuie să-i fie împlinite așteptările de fabuloasă exersare a fanteziei, de acomodare superb prometeică la universul real în care mine va pași ca ce-țaean avizat și multilateral dotat în planul marilor, generoaselor disponibilități afective. Producîndu-se astfel cea mai fundamentală mobilitate, aceea de la joc (al fanteziei) la angajare practică în real, munca — superbă expresie a creației — rămîind mereu și mereu, după cum spune Tolstoi — unica și cea mai traică punte dînspră cea mai înaintată vîrstă, înapoi către tinerețe. Nu poți însă utiliza a doua punte fără să o fi parcurs pe prima! A- ceea a candorilor și ingenuității.

Munca, deci, pe care ingenuitatea o proiectează în hiperbolele traectoriilor de basm și fantezie, sedimentînd în om acel izvor de apă vie din care se va întoarce iar și iar să se adape, în tot cursul vieții și al succesivelor cutezanțe care-l vor înmolia.

Oare cît am greșit contrariind flagrant și sceptic această ingenuitate, proprie copilăriei, și cît avem de reparat în acest domeniu? Ne-o spun în mod elocvent minusurile de mirific și fecundă fantezie de pe scene și din rafturile librăriilor, sau ceea ce este același lucru, risipa de fantezie sterilă, semănînd cu acel ris stupid, pe care Heine îl asemuia cu un cîine ce fuge după propria lui coadă.

Dincolo de orice scheme și blazări estetice se află viața și tulburătorul teritoriu al trăirilor sufletești ale copilului. Pe care, fără a- testarea și reconsiderarea ingenuității, ca particulară și fecundă cale de impact a conștiinței umane cu realul în ineputzabila lui complexitate — laborator și stație pilot în primele de neuitat explorări ale universului — nu poți pași: așa după cum curteni din cunoscuta povestire a lui Andersen nu puteau să vadă că regele e gol, pînă nu s-ar fi dezbărat nu numai de servituțiile acceptate dar și de mult prea curente prejudecăți.

Gestul demitificator al copilului din poveste nu are numai un sens satiric, ci și unul constructiv, creator, reabilitînd, dacă mai e cazul, vîrsta ingenuității. Care-și revendică propria ei artă. Nesofisticată, deschisă marilor, cutezătoarelor visări.

POȘTA LITERARĂ

SEHEREZADA — Versuri temperamentale și dulcenge, îndrăznețe și banale, orgolioase și fără pretenții, scrise în mare goană parcă, precum vîrsta de liceană pe care o străbateți. Fiind la prima încercare nu veți suferi, poate, prea mult că nu ați trecut prin poarta debutului. Fără a vă îndemna la o cenzurare a elanului, vă recomand doar suprîmarea acelor „oh”-uri și „ah”-uri care țin mai mult de lamentare decât de poezie. În rest, scrieți așa cum vă e firea și... mai trimiteți.

VALERIA SIVAN — Schița „Cîinii” se bazează pe o poantă ieftină care strică întregul efect. Ori, subiectul e prea grav spre a permite o asemenea rezolvare.

DUMITRU GIOGLOVAN — Promițător, ca și în alte rînduri, deși facilitatea discursului liric vă duce ades la diluție și banalitate. Citez Se aude:

„Se aude la fereastră/ vîntul/ eu stau în mijlocul/ casei/ desenînd miinile iubitei/ aplecate pe-o frunză/ uneori vîntul/ sparge geamul/ răvășînd prin odăi: atunci rămîn singur/ desenîndu-mi propriile/ miini/ singerînd/ în cristalele albe”.

GHEORGHE GHERGUȘ — Mi se pare că sfîtuitorii dv. au unele goluri în ceea ce privește bibliografia obligatorie.

MIHAI PASĂRE — Sint unele pietre prețioase în materia bolovănoasă a versurilor, dar trebuie tenacitate și răbdare spre a ajunge la ele. Ținînd seamă că autorul pare a fi un autodidact, evident că folosim alte criterii de exigență.

NICOLAE GH. CĂRUNTU — Suflu patriotic real, dar nesuștinut de echivalențe lirice intru totul inedite. Pentru cursivitate citez aceste stihuri închinat Patriei:

„Slobozim păsări din palme/ care se întorc mereu/ în libera Patrie — România născută la stăvilarele cîntecelor./ Aproape de izvorul luminii/ pe drumuri albe de soare/ întinim copiii cîntînd Patria, tinărî în iubire și fapte”.

OLEN — Confuz și agramat. Pînă a cerceta o „poetică” este bine să vă familiarizați cu „Micul dicționar ortopic, ortografic și de punctuație” spre a afla cum se scriu unele cuvinte în limba română (a-ți afla, astfel, că nu există acxa, aoreolă, roșea și nici i-l găsiți, din a-l epocii vatră).

H. IONICA — În sfîrșit, după multe încercări lipsite de șansă, iată-vă aici cu un fragment din Dimineață de mai: „Intr-o dimineață de mai/ Cînd primăvara cînta pe străzi./ Ardea în văzduh/ Și ridea peste morminte/ Trilurile unei privighetori/ Aduceau învierea/ Din rădăcinile pămîntului./ Desăvîrșirea se ridica din tot ce mă/ Inconjură, cuprînzîndu-mi inima/ Cu verdele ierbei/ Și nireasma copacilor/ Imbrățișînd cerul patriei/ Pe fruntea căruia era sculptată/ Intemeierea țării”.

P. ERVAG — „Ceasul cu cuc” este o anecdotă cam prea colorată, chiar dacă e „spusă” cu o anumită îndeminare. Trimiteți, eventual, altceva.

GEORGE GIRBOVEANU — Vă dau cuvîntul: „În revista Cronica din 21 aprilie 1974 răspundeți, printre alții, și corespondentului ION NIȚULESCU din Timișoara. Vă atenționez, cu scuzele de rigoare că-mi permit, că poemul pe care d-voastră i-l citați, „Tîrziu”, este un plagiat după „Balada” pe care poetul bucureștean Ilie Costache o publică (alături de un „Sonet”) în numărul din septembrie 1973 al revistei FAMILIA. Pe lângă reluarea integrală a unui vers: „Vom fi ca o uitare”, I. N. încearcă să le aducă din condei pe celelalte dar... fără succes. Asemănarea e prea vizibilă. Poate că ar fi bine să-i avertizați pe cores-

pondenții dumneavoastră că o lectură a poeziilor consacrați de vădit talent e cit se poate de necesară dar „rescrierea” lor, în nici un caz recomandabilă”. I-am avertizat cîndva. Dar aici totul depinde de onestitatea fiecăruia, altminteri semnatarului acestei rubrici i-ar trebui un computer spre a detecta dacă un vers este „inspirat” sau nu.

ION NIȚULESCU — Timișoara — Ce părere aveți, stimatele, de cele de mai sus?

CONSTANTIN ENEA — Ceea ce scrieți acum nu sînt versuri ci versificări.

KODIN — Deconcertant de inegal de la o poezie la alta și uneori de la un vers la altul. Se detașează aceste strofe din Alter ego:

„Cavalerul tristei mele speranțe/ de la un timp e alături mereu/ de mine; e așa de aproape/ că nu mai știu dacă nu-s eu.../ Văd că-mi răsăr în cale/ mori uriașe, gonite de vînt/ și o fantomă de care sînt legat/ prin necuminte jurămînt”.

GH. FIFIRIG TRESTIA — Dumneavoastră aveți în posesie uneltele poeziei. Depinde cum le veți folosi. Iată, pentru început, Zarzării:

„Zarzării galopează în revoluție albă/ Duc steagurile mele de frumos/ Sînt solii mei trimiși la fereastră/ Sînt brațele mele fugite în ramuri/ Buzele mele plecate în petale./ Duhul meu călător în parfum./ Spală-te în apele mele de petale, scaldă-te în rugul meu aprins./ Ne-om împleti de frumos./ Vom citi volumele de rod./ Vom dospî și vom curge cîntece — Ană”.

G. N. LAL — Versuri aflate sub influența cîmpului baric al acestei primăveri: „Plouă/ și ninge/ și soarele călăuț al primăverii/ fulgii și picăturile/ își caută drumul de floare al primăverii/ spre pămîntul ce le-a rodit”. Intr-a-devăr, așa se petrec fenomenele.

Nicolae TURTUREANU

Recreația mare

Printre cărțile de succes ale Editurii „Ion Creangă” se numără și **Recreația mare** — „revăzută” și „adăugită” (prima ediție a apărut în 1965), de Mircea Sîntimbreanu.

Deplin familiarizat cu tainele imprevizibilei lumi a elevilor, autorul urmărește valențele educative ale comicului — alternând cu dezinvoltură între zîmbetul subțire și hohotul indubitabil. Rezultatele investigării atente a malformațiilor comportamentale ale celor mici transpar în demascarea, blîndă sau neiertătoare, cu implicite intenții moralizatoare. Distanțîndu-se printr-o necesară atitudine critică, dar rămînînd un constant prieten al celor trecuți prin jetul glumii biciuitoare, Mircea Sîntimbreanu surprinde momentul semnificativ în care măștile își dovedesc inconsistența: torentul de cuvinte îl trădează pe micul demagog, „strategii” comit erori cu efecte catastrofale în catalog, infatuții se autodemască, leneșii învață doar atunci cînd „neavînd ce face” deschid o carte „la întimplare” etc.

Neconcordanța dintre aparentă și esență capătă forme agile, spirituale, pline de nerv, în compoziții arhitecturale. Hipertroficarea trăsăturilor definitorii ale personajelor este un procedeu frecvent, metaforica abundă în termeni neașteptați. Un Gigel, dezordonat și uituc, stătea „nemîșcat pe un scăunel cu degetul arătător la timp, cu cel mic în gură, adîncit în sine ca Gînditorul lui Rodin”. Iar Gogu Buzdugan cu „bicepsii de beton” ca un not „Argus (dublîat parcă de vechiul Hercule)” își rezeza „scrutător privirea, și la nevoie pumnii, întru apărarea nobilului ideal: onoarea!” Ponderea marcată a dialogului alert subliniază valoarea dramatică a schițelor incluse în acest volum. (Calitate dovedită de altfel și în antrenanta dramatizare după „Portretul colegei de bancă” oferită telespectatorilor într-una din emisiunile „Cravatele roșii”. Din păcate cu o singură floare... emisiunile tv, pentru copii nu se pot achita). Uneori acida demascare a imposturii cedează locul unor scurte descrieri, într-o frazare caldă, învîluitoare.

Nu putem încheia fără a aminti prezența veselelor desene ale lui Iurie Darie. Șarje amicale în genere, ele sintetizează conținutul dintr-o noi sensuri. Reprezentînd o fericită osmoză text-desen. **Recreația mare** se include în rîndul lecturilor amuzant-utile.

PETRE SĂLCUDEANU

Bunicul și doi delincvenți minori

Apărută în generoasa colecție „Biblioteca contemporană”, **Bunicul și doi delincvenți minori**, (Editura „Ion Creangă”, 1974) de Petre Sălcudeanu, încearcă un expozeu educativ în travesti polițist. Profunda afectare resimțită de către copii în urma neînțelegerilor familiale constituie desigur un serios semnal de alarmă pentru cei răspunzători de sănătatea morală a tinerei generații și autorul susține, în acest sens, o prelegere, în mare parte convingătoare. Doi copii (elevi în clasa a IV-a) dispar neașteptat. Familia lui Andrei, unul dintre cei doi, în special tatăl (căpitan de miliție — șocantă coincidență), se alertează și solicită ajutorul Bunicului, fost detectiv particular (cunoscut cititorilor lui Petre Sălcudeanu. Imprenă cu alte cîteva personaje, din romanul polițist **Un biet bunic și o biată crimă**, Ed. Eminescu, 1970). Formulele ca și ticurile genului sînt folosite abil în definirea alurei polițiste a cărții. Piste false sau bune, supoziții diverse, amănunte revelatorii conduc spre ascunzătoarea „delincvenților”. Descoperiți, aceștia mărturisesc mobilul dispariției lor: convins că părinții vor divorța din cauza lui, Vasile se hotărăște să-și cîștige singur existența, iar Andrei, prieten ideal, îl însoțește. Acest copil-minune, urmărește, cu logica unui matur inteligent, să-i oblige pe părinții lui Vasile să revină la sentimente normale față de propria lor familie. Tot prin Andrei, autorul sugerează datele comportamentului ideal al unui copil în contextul familial.

Scrisă în limitele unui profesionalism corect, **Bunicul...** a ratat posibilități de frumoasă afirmare. Dezvoltarea artistică a dramaticului caz Blidaru ar fi accentuat latura educativă a cărții. În momente de așa-zisă destindere, marcînd trecerea de la un suspense la altul, se omite vîrsta eventualilor cititori și se pedalează netulburat pe un facil neconcludent, probat de pildă în conturarea caricaturală a ambiguii, brutalei Rodovica, în discuția femeilor aflate în drum spre casă, la o oră tîrzie, după o obositoare zi de lucru. De asemeni, printr-un plus de atenție acordat înfățișării artistice a acestei cărți destinate unor cititori cu gustul în formare, se puteau evita afirmații bizare („mişcările lor erau tăcute, calme, dar sigure”, s.n.) sau imagini de un pitoresc îndoielnic („cu memoria pe drojdie”, „se umblă cu cai verzi pe pereți”).

L. BURDUJA

„MĂ UIT ȘI VĂD O STEA”

LITERELE COPIILOR

Am primit la redacție, ca pe niște flori de primăvară, creațiile copiilor de la școala generală Euncu, județul Iași. Toți autorii sînt elevi în clasa a VI-a și toți scriu într-o nobilă și avîntată competiție, sub îndrumarea tinărului poet și profesor Corneliu Popel. Le dăm spațiu aici celor mai talentați dintre ei, în speranța că acest gest îi va imbia să se aplece cu și mai multă perseverență deasupra literelor, transfigurîndu-le în poezie.

CONSTANTIN FLOREA

Iepurele șchiop

(povestire de vînătoare)

Intr-o zi de iarnă, tatăl meu și un pădurar s-au dus la vînat iepuri. Intr-o gîrlă le-au ieșit în cale doi iepuri. Vînătorul a pus arma la ochi și a tras înspre iepurii care fugeau cufundați în zăpadă.

A tras prima lovitură și nu i-a lovit, a tras a doua lovitură și a lovit unul dintre iepuri în cap. Au căutat ei iepurele, l-au găsit și l-au pus în ranită.

Cînd să tragă în al doilea iepure, ia-l de unde nu-i! Era ascuns într-o tufă. Vînătorul l-a văzut, a pus arma la ochi și l-a împușcat în picior. Iepurele a fugit și ei au trebuit să se-ntoarcă acasă.

Nemulțumiti că nu l-au prins și pe celălalt, m-au trimis pe mine după el. M-am luat după urma de sînge pînă cînd l-am zărit într-o tufă. M-am tîșit și m-am dus spre el încet, încet. Dar, cînd să pun mîna pe el, a sărit cu frica-n spinare.

El într-o parte, eu în cealaltă parte. Așa am pierdut o zi întregă și nu l-am mai prins.

În cele din urmă am plecat acasă și l-am sfătuit pe frații mei să nu se mai dură după iepuri șchiopi.

MARIA VATRĂ

La tirg

Intr-o dimineață îi trimite mama pe tata la tirg să cumpere o găină. Luă tata treizeci de lei și plecă să cumpere găina.

Ajuns la tirg, găsește o mătușă care vindea o găină frumoasă și grea cu treizeci și cinci de lei. Se tocmește tata cît se tocmește cu mătușa și, în cele din urmă, îi pune în mînă cei treizeci de lei, în găina și fuge. Mătușa, după el.

Mergînd tata prin tirg, găsește un cunoscut căruia îi vinde găina cu patruzeci și cinci de lei. Atunci dă babei treizeci și cinci de lei și se-ntoarce acasă mai bogat decît la plecare.

ELENA VATRĂ

O intimplare hazlie

Îmi amintesc cu plăcere de o intimplare care s-a petrecut cînd eram eu mai mică:

Intr-o zi, fiind mare căldură, boii pe care îi avea

Mariana ANDREI: „Mască” (Șc. generală Ruginoasa)

tata stăteau culcați lingă poartă. Eu, neavînd ce face, leg coada boului de poartă, apoi îi dau bici, să vîd dacă boul poate să rupă poarta. Smucindu-se boul, coada se rupse. Văzînd eu așa, am luat coada și am ascuns-o într-un șanț.

Cînd a văzut tata coada boului ruptă, a crezut că a rupt-o vecinul care avea ciudă pe el. A luat coada, a legat-o la loc și a plecat la tirg. Acolo s-au găsit niște oameni care să-i cumpere boul. Unul apucă boul de coadă și trîgînd, rămase cu coada în mînă. Omul a fost nevoit să plătească, imediat, coada boului. Si de atunci cred că nu s-a mai apucat omul acela să tragă boii de coadă.

Elena BOIAN: „Voievod” (Șc. generală Horodîștea)

VALENTIN SPIȚĂ

cîntec pentru patria mea

Mă uit și văd o stea
În apă, în văzduh și pe pămînt.
Aceasta este patria mea —
Ființă dragă a sfîntului avînt.

Mă uit și văd un om
În apă, în văzduh și pe pămînt.
Cu toții îl laudăm
Fiindcă el este patrie, popor și partid.

Mă uit și văd un hulub alb
În apă, în văzduh și pe pămînt —
Hulubul copilăriei mele zburînd
Și asta numai datorită ție —
PARTID

MARIA SPIȚĂ

tatăl meu

Seara cînd vii trudit
Ca să ne vezi înveseliți
Tu te așezi pe pat și spui rizînd
Cite-o amintire din anii copilăriei.

HORIA ZILIERU

Tara frumuseții

Prințe, Laurențiu — Laur,
sint un cărăbuș de aur.

Pune friul de betelă,
șeaua grea de rozmarin,
pintenii în virf c-un spin,
în galop să coborim
dogorindul meu tărîm
cît o lacrimă ovală.

În plecările spre aște
ni-s potecile sihaștre:
viscole patriarhale
roza din ether prăvale
și în corul de răpire
e opaițul de mire.

Uite, greierele ară
în pămîntul cald de ceară,
obirșia lui și chinul.

Cu serafe pene, crinul
vine
ție
să-ți închine

cu o gîntă de albine,
fagurii de curăție.

La izvoarele din mit,
fluturii — truverji de rouă —
în pieptar de zale nouă
răstigniți au adormit
și-un polen
peste eden
curge lin ca la-nceputuri
rumeguș de lănci și scuturi.

Trag furnicii în mari coborțe
prim săpatele aorte
pină-n buzele genunii,
spicele din lava lunii;
trupul bobului miroase
a plins omenesc și-a oase.

Melcul urcă în mistere
cu saline și cu miere
piscurile de mărgean
și-n alean
de vechi mirean
cerul pipăie de-aproape
prin cețoase telescoape.

Nu fi slugă amăgirii:

în concertul alb de grații,
lebezile nu-s piratii
florii-albastre și ai lirii.

În sicriul ferecat
în zăpezi, pe perna moale
imi țin corzile vocale
mute de atît cîntat:

„mîndru menestrel
cu orfin înel
paște-n sacra vale
turma de vocale
și în bulb vergin
tunetul de crin
le schinteie-n jos
într-un grai frumos,
năluind prin nori
steaua crinamor”.

Dulci zăvoare
de hotare
domnul lasă să coboare:
clopotele bat în carne
și din ochii și lucarne
fuge hoata de omidă
de cristal și aguridă.

Veghea, arcul și săgeata
nu le-a-nchis în turnuri tata.

E plin glasul-mi de neclare
de-ntristare
și m'îl ochiul înecat
de-un nisip de-argint curat,
că prin sirge somnul pune
cînd și cînd cite-o genune.

În genunchi, sub Orion
sta-vom, dragul meu cocon,
cît în craniu mă mai doare
țărîm arderilor clare.

De la colb la bolta vie
e un dor de vecinicie.

Sufletul mi s-a culcat
în chivôt de matostă
și-i presimt prin fum străbun
raza geniului ei bun.

* din „CARTEA DE COPILĂRIE”

Păcat boieresc este o creație epică
desăvîrșită. Caracterul cinematogra-
fic, ca și în Haia Sanis mai mult
decît evident în această narațiune mo-
dernă, cu înfruntări de o violență
sălbatică, cu deslănțuri erotice nă-
prasnice, cu un peisaj plin de poezia
aspră și misterioasă a bălților. Păcat
boieresc este povestea unei iubiri vi-
notate. Eroii repetă o dramă deja
cunoscută: soția lui Marin păcătuse
cu boierul cel bătrîn, Leonida, care
își făcuse de cap o viață întreagă.
Nevasta pescarului moare de inimă
rea. Fata va fi și ea o „inșelată”, dar
nu sub zodia nefastă a păcatului, ci
sub aceea a tinereții erotice nelm-
blînzite. Cînd Marin va descoperi „pă-
catul” el nu va încerca să se răzbune
numai pe Chiva, ci și pe boierul Le-
onida: ura, obsesia umilinței, a ne-
dreptății produce minia, apriga și
cruda răfuială proiectată. Neobișnuit
în această nurelă, ca de obicei și în
Haia Sanis, este complexul evidenței,
al lucidității: cele două personaje,
Chiva și boierul cel tînăr, Niculiță, au
în fața ochilor o dramă consumată ca-
re-i avertizează și totuși ei o repetă
senini, fără remușcări, fără prea mari
îndoale. Evidența nu-i orbeste, ci le
întărește credința că se pot mintui
prin iubire. „Păcatul” lor nu este al
rajiunilor, al calculului, ci al sentimente-
lor.

Nurela este confesiunea unui per-
sonaj care se plînsese, care nu știe
ce să mai facă ca să-și învînoie sin-
guratatea, „oblomovismul”! Spațiul nu
mai este de data aceasta al mahalalei,
închis, strîm, de nereșter, ci al cim-
piei Bărăganului, imens, dar cu un
peisaj uniform care mărește starea de
moleșală, de indiferență, de reclusi-
une. Tînărul după ceva, personajul
cade pradă unor neliniști tulburi. Ti-
nerețea sentimentelor nu poate fi in-
gropată, claustrată; ea izbucnește tul-
cnic. Și tehnica narativă s-a schim-
bat, nu mai e aceeași ca în Haia Sanis.
Pentru a ne face să credem cu adevă-
rat cele înșelate, scriitorul relatează
totul la persoana întâi. El comentează
evenimentele, acțiunea. Personajul se
descrie pe sine, se definește povestin-
du-se, literatura luind naștere atît din
romanul lui cît și din romanul perso-
najelor cu care intră în relație. Au-
tenticitatea nurelei este determinată
de experiența interioară a personajului,
de durata trăirii, de comportarea sa,
dar și de faptele care se vor des-
fășura. Celălalt roman, deja cunos-
cut, e mai mult un apel, un semn al
primejdiei apropiate, un avertisment.
Romanul lui Marin a intrat deja în
sfera obișnuitului, s-a transformat în-
tr-o ficțiune, într-o poveste care
nu are o prea mare consis-
tență fiindcă timpul i-a micșorat
dimensiunile, importanța, pe cînd ro-
manul boierului Niculiță e unul real,
prea puțin atins de „literatură”, în
plină desfășurare, impresionant prin
dramatism și mai cu seamă prin co-
incidență, prin repetarea dramei. Re-
constituirea lui e determinată nu de
o poveste indiferentă, ci de Povestitor
capabil să se substituie personajului.
Adevărul lui este și adevărul perso-
najului. Comunicarea nu mai e glacia-
lă, ci afectivă. Povestirea e mai mult
o spovedanie: „Nu știam ce să fac în
casa mare albă, pustie acum. Și tine-
rețea mea avea nevoie de ceva, asta
o simțeam eu bine, eram neliniștit, și
căuind parcă acel ceva, începui să mă
duc la vinat în lezer, cînd aveam
vreme.”

Acolo, în lezer, am avut eu cea
dintăi iubire; și eram să și mor acolo.
Ștepa îmi era dragă. Întreaga copi-
lărie și întreaga tinerețe le petrecu-
sem în Bărăgan. Ars de soare rară,
bătut de vinturi iarna, pustiu și trist,
fără zare, fără riuri, fără răcoarea
florilor și a pădurilor, nemărginire
dreaptă, — și totuși era cel mai drag

70 de ani de la debutul
lui MIHAIL SADOVEANU

O DRAMĂ A EVIDENȚEI *)

pămînt sufletului meu”. Satul pierdut
în stepă, pustiu, nemișcarea creează o
stare de acută apatie: „Și mă culcam
trist în casa pustie, nu știam ce să
fac. Nu puteam citi, nu puteam scrie,
o plictiseală grozavă mă apăsa”. Logo-
fătul îl va scoate din această mole-
șeală, oferindu-i o ocupație care îi va
trezi nu numai curiozitatea, dar și
simțurile. E vinătura, evadarea în
natură. Inițierea tînărului în arta vi-
nătorii o va face Marin. Va apare și
în șesul Bărăganului hanul, dar un han
care nu e decît o caricatură, căci îi
lipsește viața poeziei, neuitata An-
cuță. Este hanul ca loc de întîlnire,
de ospăț, fără disponibilități pentru
conversații. Hangiul e un palavraniu,
un Mitică răstăcut din opera lui I. L.
Caragiale în dramatica povestire sado-
veniană. Caragialian e personajul prin
limbajul pe care îl folosește, prin stere-
otipia frazelor, prin usurința cu care se
„înșelă” în lumea gravă a unor per-
sonaje sceptice, dure. Tranzacția cu
Marin se face rapid, hangiul neuitînd
ca de fiecare dată să-și decline, cu in-
fatuare, identitatea:

— „Uite, domnule! zise iute crișma-
rul, cu ochii în sus și cu un deget
înainte, parcă voia să-și aducă aminte
de ceva; uite!... îl chemăm și vă
înțelegeți din două vorbe: O să-l cin-
stești cu fuică, domnule. Un pahar,
două, trei, cît ai dumneata bunăta...
și afacerea s-a încheiat! îți spun eu!
pe onoarea mea! Eu, domnule, am fost
caporal în oaste, la artilerie!... Mă
cheamă Sandu Popescu!”

Peregrinările în bălțile cuprinse de
soare, de foșnetul trestiiilor tulburate
de zborul păsărilor prilejuiesc Povestitorului să amine, prin comentarea
lor, relatarea integrală a dramei. Pină
să-și mărturisească idila, să-i fixeze
imaginea ei, naratorul nu vorbește, de
o alta: de drama pescarului Marin. A-
pariția lui este pentru tînărul Niculiță
o eliberare, o evadare din plictiseală,
dar în același timp ea îi înlesnește
și o nebunească aventură în spațiul
păzit, interzis al iubirii. Personajul
lui Mihail Sadoveanu este un înfrînt.
Marin e un condamnat. El trăiește
din obsesia păcatului nepedepsit. Chiar
înfrîngerea lui e o cmenințare, e un
semn al suferinței de care tînărul
boier nu ține seama:

— „Uite, asta-i! zise mîndru Sandu
și întinse mîna spre om.”

Puscașul, scund, lat tare în spate, cu
obrazul uscat, înnegrit, de o barbă
rară, zbîrlită, mă privea fără să cli-
pească, fără să zîmbească, cu doi
ochi rotunzi, verzi. Cu dreapta ținea
de sîrat pușca atîrnată pe umăr, și
mîna neagră, mare, cu degetele lungi,
osoase, noduroase, mi se păru înspăi-
mîntătoare” (s.n.). Marin nu vorbește
aproape deloc, iar cînd o face, reper-
toriuul lui lexical e sărac. O tăcere pri-

mejdioasă e mai semnificativă decît
o conversație sentimentalizată, reto-
rică. Durerea, amărăciunea, revolta,
ura, disperarea l-au învățat să-și ros-
tească vorbele fără înflorituri, ferm,
distant, glacial, într-un limbaj acuza-
tor:

— „Nu! la noi nu-i chip să mă
trăiască rumânul! Pe mine m-a sără-
ciț boierul al de-a murit, și asta care
a venit m-a afundat și mai rău în ne-
caz... Am rămas numai cu casa, a-
tît, — și cu pușca...”

În glasul lui era un hîriit aspru,
dureros. Prin ochii verzi, care mă pri-
veau, trecu o lucire”. Pătîmirea lui
Marin nu favorizează dialogul, rela-
țiile, ci retragerea, mușenia, o mască
de nepătruns:

— „Apoi uite, eu nu pot așa, să
vorbesc, să spui multe și mărunte...
Eu mai mult tac, eu sint fire închisă...
Vai de sufletul meu... Ce-am pățimit,
numai Dumnezeu de sus știe!”

— Bine, neică Marine, pentru asta
nu mă supăr eu. De ce să mă supăr?

— Nu, da' vezi, să nu-ți închipi...
Asta... Sandu e vorbă lungă...”

Deodată se opri, scuipă o dată tare
în palme și nu mai zise nimic. Tră-
gea mai cu încordare. Parcă îi părea
rău și de ce spusese. Iar eu mă gin-
deam la o cumplită dezlănțuire de
patimi, care a fost cîndva, odată, cu
boierul cel bătrîn, al de-a murit”.
Comentariul Povestitorului explică în-
cetel cu încetul apropiata desfășurare
a dramei. Marin îl avertizează pe Ni-
culiță, dar nici de data aceasta înțe-
legerea năpastei vinătorului nu se pro-
duce:

— „Am răbdat zise el domol, am
răbdat... Dar acum o să mă pot răb-
da, cu asta nou? — Și mă întreba cu
ochii. — Din pricina aîlui bătrîn mi
s-a dus în pulbere ce bruma am ago-
nisit, și din pricina lui nevasta a in-
trat în pămînt!...” Dar pină să bă-
nuiască pescarul reluarea — într-o
nouă variantă — a „păcatului boie-
resc”, el se produce. Iubirea nu cunoaște
nici o opoziție. E un eros turbulent,
condiționat și de o natură ațîțătoare,
sălbatică, excitantă. Personajele nu
sint copleșite de spaima de păcat, de
sex, de apropiatul ritual erotic. Pen-
tru Chiva, prima experiență erotică
este și o reabilitare tardivă a memo-
riei mamei sale care păcătuse și care
fusese cu atîta brutalitate pedepsită.
Dragostea ei e o revanșă, un violent
act de posesiune păgînă, o justificare
a condiției femeii într-un anumit me-
diu social. Imaginea mamei torturate,
vinovate, și-o formează Chiva încă
din copilărie. Experiența erotică, con-
damnată, a mamei produce un trauma-
tism tinerei fete care va fi parțial
înălțurat printr-o nouă iubire:

— „Taica poate să și afle tot, —
parcă nu mă mai tem de nimic... Eu
am să-i spun atînci, că altfel nu se
putea...”

— Cînd atunci?

— Cînd o afla... Mi-e frică tare, dar
atunci poate n-o să mă mai tem...
Și pe maica a zdrobit-o cu călcăiul
cizmei... și răcnam și eu, parcă voia
să mă ucidă și pe mine, așa era de
minios... Dar pe maica n-a ucis-o, —
a murit ea mai tîrziu de inimă
rea... Eram copilă mică tare, dar țin
minte...”

— Și de ce, Chivo? ce s-a întim-
plat?

— Eu am înțeles tot, răspunse fata,
privindu-mă cu un zîmbet sfîos. Mama
a trăit cu boierul cel bătrîn... Și taica
striga că mă omoară și pe mine, că
nu-s copilul lui, că sint spurcată și
mă dă la cîni... Am înțeles tot. Și
pe urmă maica a murit! Intîlnirea cu
Chiva este decisivă:

— „Neica Marin nu-i acasă? —

— Nu. Dumneata ești boierul de la
Sărățeni?...
Eu făcui un semn cu capul. Mă gin-
deam ce-i pot spune. Ea își lăsase lu-
minia în jos, în dreptul pieptului, și
flacăra îmi descoperea o față curată,
oacheșă, sprîncenată, cu doi ochi mi-
nunași. Acum ochii aceia zîmbeau. Și
eu mă simții deodată străbătut de o
înfrîngere ciudată, acolo pe malul leze-
rului, în noaptea care mă impresura,
sub ploaia care șuroia de-abia auzit
în juru-mi, în singurătatea aceea
mare, în fața unei fete, a unei fete
care-mi izvorise înainte ca din pămînt
cu o lumină în mîna, cu doi ochi
sprîncenași așa de frumoși. Ceva cald
îmi umplu cosul pieptului, apoi căl-
dura mi se suie în obraz și în ochi. Pe
buze îmi năvăli un roi de curînte în-
drăznețe. Toată tinerețea înflăcărată,
c-o dragoste iute izvorită din întune-
ric, din necunoscut, mă pornea ca o
izbire de val spre fata ce sta înain-
te-mi și zîmbea”.

(va urma)

Zaharia SÂNGEORZAN

• Fragment din studiul monografic
Opera lui Mihail Sadoveanu.

Eugen GRIGORAS: „Datini” (Șc. generală Ruginoasa — cl. a IV-a)

Tudor Vianu în perspectivă universală

ale. Din păcate, studiile lui de mai mari dimensiuni n-au apărut în limbi străine decât în număr restrins și ne referim, mai cu seamă, la acțiunea începută de Editura „Univers” care a publicat — în 1972 — cu prilejul Congresului internațional de estetică ținut recent la București, un volum de „Studii estetice” în germană și franceză, cuprinzând fragmente ample de „Problemele metaforei” și „Postumele” lui Tudor Vianu. Desigur, mai sînt încă multe de împlinit în această direcție și înfățișînd aici diferitele laturi ale universalității esteticianului, pledăm implicit pentru continuarea operei de editare a lui, fie la noi, fie prin colaborare cu edituri străine, fie direct de acestea.

Renumele internațional al lui Tudor Vianu a început să se infiripe încă din epoca studiilor sale universitare de la Tübingen unde și-a trecut doctoratul cu un profesor care aparținînd școlii estetice a „Einführung“-ului, o depășea spre concepția teoriei valorilor de care esteticianul român se va ocupa mai târziu. Ne referim anume la Karl Groos care și-a statornicit reputația înainte și după cel dintîi război mondial. Vianu se apropia, prin teza lui, de clasicismul german din epoca Goethe — Schiller, în speță de cei din urmă și marca astfel prima etapă a umanismului său. Cu acest prilej se înregistrează și primele ecouri ale sale în străinătate și în cîmpul cercetării noastre. Ele vor fi continuate prin diferitele manifestări internaționale începînd, mai cu seamă, cu deceniul al patrulea. Amintim dîntre acestea participarea lui la Congresul Descartes cu care ocazie a prezentat o comunicare de teorie a valorilor pe linia de gîndire pe care o va urmări — după cum observăm — și mai departe, la diferite sesiuni ale

Academiilor străine ca la cea din Berlin și Budapesta la care a expus o temă ca *Receptarea anticuuății în literatura romană sau cea despre Mudach și Eminescu*. Relațiile sale internaționale s-au extins apoi în multe colțuri ale lumii în care-l apreciau esteticieni și filozofi din Franța, Italia, Germania, Suedia, Cehoslovacia, Iugoslavia, Polonia sau U.R.S.S. În bogata sa bibliografie redactată de Biblioteca Centrală a Universității din București de către Ion Sloica și Henry Zalis, sînt consemnate toate aceste distinse și rodnice legături. Prin ele, Tudor Vianu a putut să popularizeze peste hotare și estetica noastră în revista de specialitate a lui Max Dessir de la Berlin, în 1933, publicînd un studiu despre *Cercetarea estetică și de știință generală a artei în România* înlesnind astfel cunoașterea în străinătate a dezvoltării de aproape un veac a disciplinei la noi. Relațiile internaționale ale profesorului au fost apoi extinse prin colaborarea sa permanentă cu U.N.E.S.C.O. în calitate de reprezentant al Secretariatului Comitetului Român participînd la conferințele din Deirhi, Paris și Taormina ca și la reuniunile de literatură comparată în care au fost apreciate temeinicile sale contribuții ca, de pildă, în legătură cu prezentarea lui Tudor Arghezi în cadrul lirismului european.

Preuirea mondială a lui Tudor Vianu a fost exprimată solemn în momentul dureros al stingerii sale din viață acum un deceniu de către Comitetul Executiv U.N.E.S.C.O., publicîndu-se atunci și un mișcător necrolog.

Desigur, baza universală a personalității lui Vianu a fost creată de opera lui în epoca dintre cele două războaie și în cea de după Eliberare, și ea s-a desfășurat în esență între cele două momente ale umanismului mondial: între umanismul clasic goethean și cel socialist al vremii noastre. A impresionat todeauna varietatea domeniilor în care a lucrat în estetică, filozofie, filozofia culturii, în istoria, teorie și critica literară, în literatura comparată și stilistică, pe tărîmul traducerilor, dar și în beletristică. Pretutindeni era însă prezent filozoful și trebuie să cităm aici o vorbă caracteristică a lui din lucrarea postumă. „Tezele unei filozofii a operei”. Vianu surprinde singur sub varietatea acestui domeniu, „o unitate expresivă”, în *fructul strădănilor mele* — cum scrie el — o singură lucrare” și lăruște aceasta nu poate fi decât umanismul său clasic urcat, pînă la urmă, pe treptele concepției de viață a socialismului. Acest umanism estetic nu era lipsit de o puternică perspectivă etică și trebuie subliniat că încă din Estetica sa din 1934 — 1936, cercetatorul deschidea această nouă privilegiate spirituală. Așa, scrie Tudor Vianu, e „opera plastică a naturii continuându-se în tehnica omului”. Se ajunge apoi la considerarea artei ca formă a muncii și la confluența dintre cele două domenii. Încă din lucrările sale mai vechi ca „Estetica” sau „Filozofie și poezie”, Vianu insistă asupra acestei perspective etice a esteticii. Iată un pasaj tipic al Esteticii sale: „Printre spiritele reprezentative ale artei contem-

porane nu cunoaștem pe altcineva cure, mai bine ca Thomas Ma'n, să fi salvat ambele puncte de ved-re (estetic și etic) recunoscînd în creația artistică o ființă posibilă a datoriei și înălțînd-o cu celelalte manifestări ale muncii și ale elanului omenesc către instaurarea unei ordini morale în lume”. Esteticianului i se pare chiar că perspectiva etică a esteticii trebuie lărgită pînă la proporții universale: „Intregul proces al lumii se silește către perfecțiunea artei de care se apropie din cînd în cînd, fără să putem spune că o atinge cu plîntăte vreodată. Semnificația filozofică a artei constă în faptul de a reprezenta de pe acum, în formele ei proprii, prefigurarea ființei generale către care se silește întregul univers, cu reușite deocamdată parțiale și instabile”. Se desfășoară fără încoajă aici, una din bazele cele mai adînci ale universalității gînditorului de care ne ocupăm.

Dar, desigur, aceasta are încă și alte laturi. Să cităm dintre ele erudiția impunătoare a lui Vianu în filozofie, estetică și literatură comparată. Evident că prin acest vast aparat informativ, studiile lui Vianu se înrădăcinesc în ansamblul culturii mondiale contemporane și că o astfel de metocă nu poate decât să-i înlesnească universalitatea.

Dar se găsesc în opera lui Vianu și aspecte de circulație internațională de vie actualitate. Iată, de pildă, considerațiile sale despre cea ce a numit *heteronomia artei* adică încadrarea ei în condițiile social-economice ale timpului și aceasta încă înainte

de evoluția lui organică spre socialism.

Estetica lui voluntaristă și activistă tinzînd, în ultima vreme, sub influență marxistă, spre o limpede atitudine militantă cu respectul specificului artei, conține — deasemeni — și alți germeni contemporani ai universalității. Încadrarea artei între celelalte valori, a frumosului între bine și adevăr, depășirea autonomismului strict, combaterea purismului, au apropiat estetica lui Vianu de unele din concepțiile sociologie ale epocii noastre. Și în domeniul stilisticii și al literaturii comparate, esteticianul a tîns spre căile universalității. El a aplicat pe material național — ca în reputatul său studiu despre „Arta prozatorilor români” — metodele stilisticii mondiale, preocupat de caracterizarea, prin stil, a individualității scriitorilor. Deasemeni, în comparatism, Vianu s-a încadrat concepției marxiste a acesteia și evoluției internaționale a literaturii comparate privind influențele sub un aspect nou, accentuînd factorul receptării, cu care prilej a făurit acea metaforă de vie circulație azi: „*revoluția coperniciană*” după care înrîuririle străine evoluază ele în jurul specificului național al creației, și nu invers.

Dar un studiu ca „Arghezi, poet al omului” nu dovedește cu atât de convingătoare argumente, capacitatea universală a marelui scriitor român situîndu-l temeinic în literatura lumii? Să cităm finalul expresiv al acestei exemplare cerceări: „Așa a făcut și Arghezi, într-un moment în care socialismul, punîndu-i la dispoziție o concepție generală asupra lumii și a istoriei, i-a dat posibilitatea să intoneze, în limba strămoșilor adusă la o putere superioară a expresiei, imnul de proslăvire al înălțării umane”. Un astfel de citat ilustrează totodată perspectiva universală și contemporană a lui Tudor Vianu însuși.

Unități integratoare ale orașului

Noul complex balnear Nicolina-Iași

Cele șapte coline pe care s-a clădit din vecime Iașul, ascund în adîncul lor bogății poate necunoscute. Prospecțiunile făcute în subsolul de așezare a orașului, în șesul Bahluiului, cu circa 20 de ani în urmă, au scos la iveală noi resurse care se cer valorificate. Din adîncuri au țîsnit la suprafață bogate izvoare de ape minerale, cu nebanuite calități terapeutice. Au fost depistate aceste calități, la început chiar de către populația care a încercat să utilizeze nămolul format din curgerea liberă a izvoarelor pentru tratarea afecțiunilor, cu precădere a celor reumatice și rezultatele s-au arătat deosebit de bune. Aceste rezultate, cit și calitatea terapeutică deosebită a apelor bogate în componente chimice ca sulf, clorura de sodiu, ș.a., a făcut să se întreprindă studii aprofundate care au scos la iveală eficiența utilizării izvoarelor la nivelul unei stațiuni balneare, pentru reumatism și afecțiuni ale aparatului locomotor.

Amplasamentul noii stațiuni balneare se află în cartierul Nicolina, chiar la poalele dealului pe care se înalță mînaștirea Gălății, între apele pîrîului ce curge ceva mai la vale de stația de cale ferată Nicolina. Deocamdată, terenul are cîteva instalații improvizate, cărora li s-a adăugat un pavilion de tratament și o școală de

recuperare și calificare pentru copii invalizi motori (cu 26 de clase) accepta bucurîndu-se de școlarizare, tratament, cazare și masă. Teritoriul așteaptă însă prin schița de sistematizare a municipiului pentru realizarea complexului balnear Nicolina din Iași este cu mult mai mare (30 de hectare) și dă posibilitatea cuprinderii unor instalații și dotări moderne care să satisfacă o capacitate terapeutică pentru circa 2.500 tratamente simultan. Pentru aceasta, detaliul de sistematizare preconizează realizarea unui spital de recuperare cu polidisciplinară, înzestrat cu instalații speciale de tratament balneologic, accesibile unui număr sporit de pacienți externi ambulatoriu. Se mai prevăd pavilioane de cazare pentru cuprinderea persoanelor din afara localității cu o capacitate de aproximativ 1.500 de paturi. Se prevăd, de asemenea, restaurante-cantină, magazine, terenuri de sport și odihnă, spații plantate, ș.a. Pe versantul ce urcă spre zidurile Gălății pînă la marginea pădurii ce o mărginește spre nord-vest, terenul amenajat în terase va fi destinat unor vile și mici pavilioane pentru cazarea plusului de vizitatori, turiști sau pacienți veniți să beneficieze de acest complex balnear, capacitatea de cazare a acestora fiind prevăzută pentru circa 500 locuri.

Cunoșcînd macheta detaliului de sistematizare, privitorul de la marginea zidurilor ca de cetate poate, cu ochii înălțați, să vadă cum va arăta stațiunea atunci cînd toate prevederile acestui detaliu vor putea fi aplicate. Spitalul de recuperare cu 500 de paturi, al cărui proiect este elaborat în fază de studiu tehnico-economic (autor: arh. Cezar Dăriescu), ne dă imaginea unei clădiri cu 8 nivele. Viziunea arhitecturală deosebit de inspirată prezintă o construcție compusă din două bare intersectate, etajele restringîndu-se suprafața pe măsura ce se dezvoltă în înălțime, astfel că ansamblul capătă un impresionant aspect piramidal care, la parter și etaj este întregit cu suprafețe suplimentare ale serviciilor, funcțiilor de tratament și cele ale polidisciplinii spitalului. Accesul principal la spital ca și la întreg complexul balnear, inclusiv școala de recuperare și calificare a copiilor invalizi motori (autor: arh. Rodica Romîa) se face dintr-o magistrală nou creată care îl delimitează pe latura de nord și este legată la sistemul de circulație al orașului prin intermediul actualului pasaj ce duce în zona cartierului Alexandru cel Bun, iar în viitorul apropiat, prin pasajul superior care va lega acest cartier cu orașul. Între această magistrală și gara Nicolina se prevede o zonă plantată și, de asemenea, o posibilitate de acces direct pietonier printr-o pasarelă ce va porni chiar din Piața gării Nicolina.

La nord-vest de spital se prevede dezvoltarea, în continuare, a pavilioanelor de tratament ambulatoriu, din care este prevăzut să se realizeze execuția unui pavi-

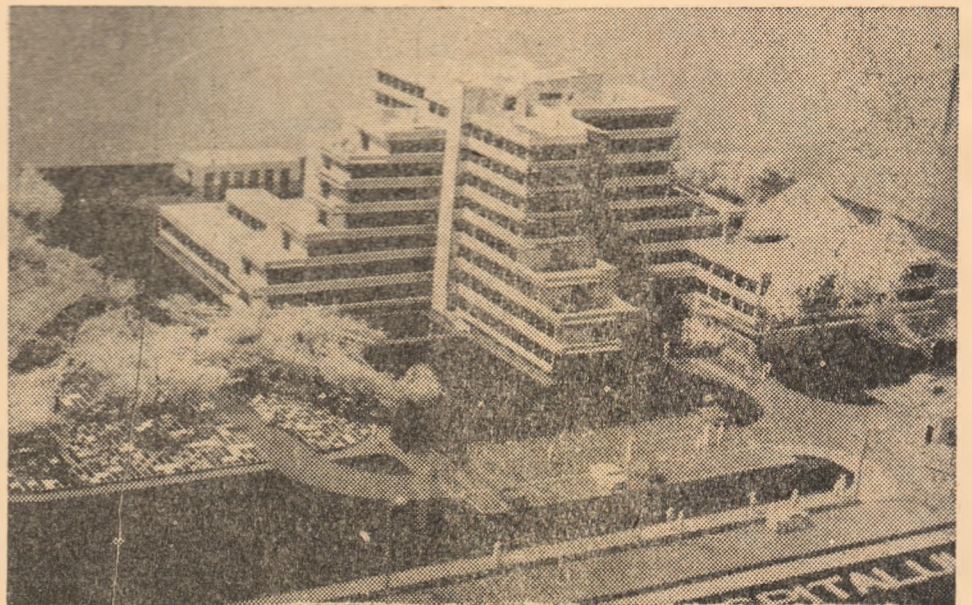
lion cu 150 locuri cazare și masă, al cărui proiect a fost de curînd elaborat (autor: arh. Ioan CERNUCAN). Pavilionul, compus din două corpuri legate armonios între ele, cuprinde în corpul principal, dezvoltat în înălțime pe 5 nivele, spațiile de cazare, formate din camere confortabile orientate optim, în așa fel ca să beneficieze și de efectul terapeutic al razelor solare. Al doilea corp, realizat cu parter și parter plus etaj, este legat armonios de primul corp al clădirii, cuprinzînd spații pentru pregătirea și servirea masa precum și cele rezervate pentru recepții, jocuri și activități culturale-recreative. Arhitectura întregului pavilion este concepută astfel ca să se compună cu cea a spitalului, a pavilionului deja existent, astfel ca întregul complex în devenire să ofere, pe lîngă condițiile de tratament și bunădeservire, pe cele ale unei funcționalități optime cit și ale unui aspect urbanistic de ansamblu cit mai reușit și cit mai integrat în peisajul orașului.

Pentru privitorul care admiră privilegiata orașului în desfășurarea de pe dealul Gălății, terenul parțial încă liber de la poalele dealului apare de această dată întregit cu viziunea de viitor a complexului balnear ce devine parte organică în compoziția orașului, adăugîndu-i funcțiilor actuale și pe cele ale unei griji și preocupări mai accentuate pentru sănătatea omului. Dintre aceste griji și preocupări, obiectul de investigație imediată urmează a fi spitalul de recuperare și pavilionul de cazare.

Prof. dr. ing. Const. MIHĂILESCU
ing. Ștefan CUMPANESCU

Pavilion cazare (machetă) autor: arh. Ioan CERNUCAN — Institutul de proiectare Iași

Spitalul de recuperare (machetă) autor: arh. Cezar DĂRIESCU — Institutul de proiectare Iași

PORTILE ALBASTRE ALE ORAȘULUI

Debutantul Romeo Pop, student la I.A.T.C. (în rolul sublocotenentului Roșu), face primii pași cu o siguranță atent supravegheată de regizor și permanent autocenzurată.

În programul de lucru al caselor noastre de filme se află mai multe pelicule cu care cineștii întâmpină marile evenimente istorice și politice ale acestui an : a XXX-a aniversare a eliberării și Congresul al XI-lea al partidului. Dintre aceste filme „Porțile albastre ale orașului” e primul care vine în fața publicului și trebuie să spunem că deschiderea pe care o face este de bun augur. Sperăm că lucrările ce vor urma până la 23 August vor fi și mai strâns legate de marile evenimente de acum 30 de ani. Această pentru că filmele realizate până acum la noi despre marele moment istoric de la 23 August sînt puține și doar tangente la eveniment ; filmul propriu-zis al insurecției încă nu s-a făcut. Tot tangent este și acesta realizat acum de Mircea Mureșan pe un scenariu de Marin Preda. Acțiunea se petrece în ziua de 24 august 1944, undeva lângă București, iar eroii sînt soldații unei baterii de artilerie antiaeriană care primesc misiunea să împiedice avioanele germane de pe aeroportul Otopeni care voiau să bombardeze Capitala ca represalii după întoarcerea armelor de către armata română. Grupul de soldați avea deci misiunea să apere insurecția ce se înfăptuia în București.

Marin Preda, care revine în cinematografie după douăzeci de ani de absență („Desfășurarea” avusese premieră în 1954) a scris acum un scenariu după una din prozele sale scurte. Nu e atît o poveste de război — adică de mari lupte (deși luptele și eroismul sînt prezente la tot pasul) cît una psihologică, de relații și stări dramatice tinzînd spre condiția filmului de atmosferă. Fundalul îl creează evenimentele din Capitală, sumar dar convingător sugerate de cîteva secvențe în care sînt prezentate acțiunile Partidului Comunist în armată, organizarea luptei pentru apărarea orașului, represaliile încercate de armatele germane, apoi starea cetățenilor, etc. Toate numai atît cît era nevoie pentru a înțelege condiția dramatică și eroică a ostașilor bateriei de la Otopeni. Apoi atenția se concentrează asupra lor. Conflictul acestui film are două piste : prima e înfruntarea pe viață și pe moarte dintre artileristii români și trupele germane ; a doua — confruntările din sinul grupului. Fermentii principali — sublocotenentul Roșu, comandantul bateriei (Romeo Pop) și soldații Paul (Dan Nuțu) și Șerbănescu (Ion Caramitru). Subloco-

tenentul, trimis în luptă direct de pe băncile școlii militare vrea să suplinească lipsa de experiență printr-o severitate exagerată, „ca la carte”. Asta îi atrage ura subalternilor mai ales a celor doi citați mai sus, care, certați cu disciplina sau neputînd suporta mica teroare a sublocotenentului, ripostează. Înfruntarea e întreținută cu subtilitate de scenarist, bazîndu-se pe psihologie, pe tensiune și mai puțin pe acțiune. Se creează un interesant peisaj uman, divers și ingenios colorat, cu economie de culori și nuanțe, astfel încît grupul de tunari e un mic univers uman în care se consumă drame, se trăiesc amintiri, se nutresc speranțe, se înfruntă caractere. Pentru ca apoi, în fața dușmanului comun să se creeze o coeziune și să se manifeste o solidaritate frățească ce anulează toate neînțelegerile anterioare ; dominantă care se impune peste toate este eroismul, convingerea că misiunea pe care o au de îndeplinit e o sarcină patriotică de mare însemnătate. Și gesturile eroice se fac firesc, fără paradă și fără dorință de răsplată. Victoria grupului de tunari — cărora le-au venit în ajutor gărzile patriotice a contribuit decisiv la succesul marilor acțiuni din Capitală.

Filmul lui Marin Preda și Mircea Mureșan are momente emoționante, unele subtilități de psihologie, o plastică de bun gust și rafinament (imaginea Viorei Todan) și o splendidă muzică (Doru Stănculescu) ce-i dă un ton de baladă.

Neajunsurile filmului stau în structura lui dramatică extrem de precară, apoi în finalul forțat educativ care deși are o undă de emoție, parte lipit (fiind și foarte slab interpretat de actori cu o profesionalitate redusă). În sfîrșit, tot la slăbiciuni, trebuie citate și secvențele statice, necinematografice, în care ostașii povestesc întâmplări din viața lor. Aceste secvențe rup ritmul firesc al filmului, lăsînd impresia de șezătoare la care se spun glume sau se evocă întâmplări de demult. Mult prea lungă relatarea lui D. Furdui despre aventura sa de la Ploiești, după cum prea lungă și lipsită de interes dramatic e și amintirea sergentului (Costel Constantin) despre moartea primei lui soții. Dramaturgia filmului nu are o linie precisă, se compune din secvențe disparate alcătuind o sumă dar nu un întreg bine sudat.

Distribuția este, în linii mari, bună, dovedind că regizorul are știința alegerii și conducerii actori-

lor fără a se feri însă cu totul de concesii sau greșeli. Grupul de tunari, pe cît e divers ca tipologie, pe atît e de unitar, de armonizat ca joc actoricesc. Există o sudură între interpreți, o notă comună care-i caracterizează global și-i particularizează fără a-i îndepărta unul de altul, astfel că ideea de grup unit prin idealul luptei se transmite și prin tonul unitar al interpretării. În fruntea acestui grup — sub raportul calității interpretării — se află Ion Caramitru, într-un frumos crochiu de soldat indisciplinat, jucător de cărți viciat, dar capabil de sacrificiul suprem atunci cînd înțelege gravitatea evenimentelor. Dumitru Furdui, bun actor de comedie, foarte rar folosit în film (de aici și ticurile sale teatrale) realizează un pitoresc ostaș, cu o bună dispoziție permanentă și cuceritoare. O excelentă apariție are Costel Constantin (mi se pare că acest rol e debutul său în cinematografie) în rolul sergentului, tip grav, dar omenos și viteaz fără ostentație, un caracter aspru și maleabil în aceeași măsură, concentrat și destins în același timp. Actorul va reține, sperăm, atenția regizorilor noștri, pentru filme viitoare. Dan Nuțu, în nota lui obișnuită, adică bun, alimentînd conflictul dintr-o permanentă stare de maliție, dintr-o mindrie de om superior, de intelectualul care deține secretul înțelegerii unor sensuri ale vieții ce rămîn ascunse pentru oameni simpli. Debutantul Romeo Pop, student la IATC, face primii pași cu o siguranță atent supravegheată de regizor și permanent autocenzurată. Sublocotenentul are o stingăcie care-i a interpretului în fața aparatului, dar e și a personajului lipsit de experiență în fața unor grele situații de viață. Abia ieșit de pe băncile școlii militare, sublocotenentul Roșu este pus direct în fața unei grele misiuni de luptă, dar și în fața unor oameni cu ani de război pe umeri și în același timp cu caractere dificile. Actorul a găsit tonul potrivit pentru personajul său, un ton oscilînd între nesiguranță și severitate, între curaj și îngrijorare. Bune apariții au Dumitru Rucăreanu, Matei Alexandru, Amza Pellea. În schimb, Emilia Dobrin își dovedește de la film la film lipsa de profesionalitate. Cred că frumusețea nu-i suficientă ca să-i confere unei fete statut de actriță. Mai mult decît oricînd, Emilia Dobrin e aici de o indiferență dezarmantă și de un fals supărător în replică, atitudine, privire, gest etc.

Stefan OPREA

CIOSU

Odată cu lansarea cărții sale cuprinzînd „101 fabule” în peniță, Constantin Ciosu a deschis la Galeriile „Cronica”, revistă care l-a lansat și l-a promovat insistent, expoziția „Alte fabule”. Activitatea din ultimii ani a acestui desenator (nu caricaturist) se exercită pe o arie precisă de investigație (raporturile sigure și probabile din lumea oamenilor de litere) încît tematica îi asigură o unitate pe care artiștii genului o realizează prin tehnică, deoarece niciieri ca în desenul satiric nu se cere cu atîta insistență linia proprie drept semnătură.

Pentru a delimita locul pe care modestul — ca temperament — artist Ciosu îl ocupă în ierarhia respectivă, criticul Radu Negru ne propune în prefața cărții citate (Editura „Junimea”) o incursiune în evoluția comicului fabulos atît de pertinentă încît aproape am bănuî o justificare a titlului cărții dacă în final n-ar sintetiza în tușe precise specificul artei lui Ciosu. Autorul și deopotrivă expozantul de acum a irumpe în presă de vreo cîțiva ani plini pentru el, revista noastră putîndu-se felicita că l-a cultivat. Copleșit de inspirația-i fecundă, i-am gustat subțirimea satirei încă de la început, ne-a cîștigat originalitatea gândirii sale tematiche, deși, uneori, prea ni se părea darnic spre a nu-l suspecta și precece spre a crede în bogăția viitoare a filonului său. Dar iată că perseverența și mereu proaspătul Ciosu, treptat, ne-a transformat surpriza în prețuire și astăzi putem spune că, asemeni unei ape de șes, și-a definit calm o matcă pe care exegeții încep s-o includă în geografia preocupărilor lor.

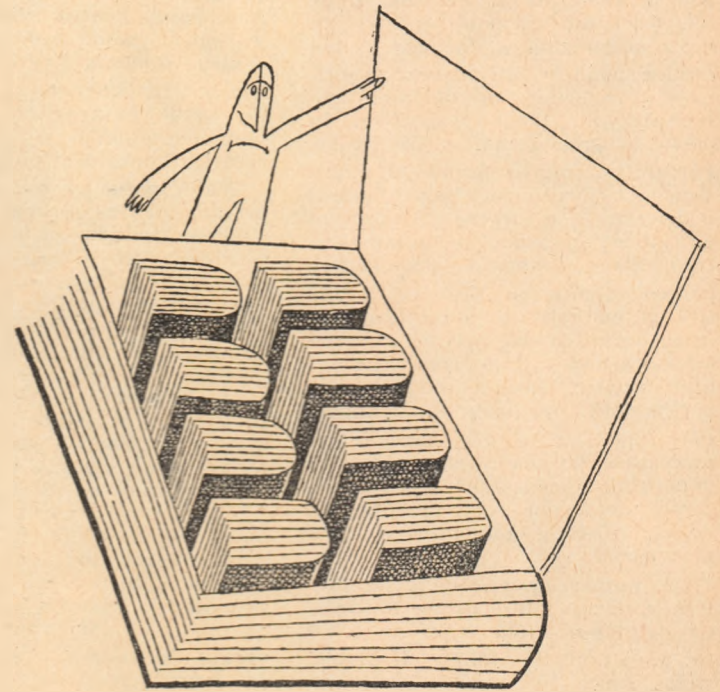
Fără a fi caricaturist, deci atent la surprinderea fizionomiilor în șarjă vitriolată, să zicem în manieră Ion Sava, ipostază care seduce fiindcă, vorba lui Gh. Topîrceanu, e plăcut să faci haz pe socoteala altora ; fără a satiriza niște năravuri de largă circulație ca o răzbunare publică ia care aderăm lesne, Ciosu reușește a fi interesant, de o inventivitate debordantă și — calitate principală — consecvent ideii sale. Resîringerea ariei n'î i-a sărăcit inspirația, ci l-a ajutat în sondarea fondului într-alt încît grafica sa devine scriere literară. De aici și recurgerea la titlul de „fabule”. Numai că Ciosu e mai curînd epigramist decît fabulist.

Nu bîciuind moravuri periculoase, asemeni unui Martial și nici fixînd ca în insectar anumite specii de confracți, cum o fac cu precizie adesea Topîrceanu sau Al. O. Teodoreanu (ca să desemnăm o arie cît mai largă a genului), ci apelînd cît la eleganța spadasină a lui Cincinat Pavelescu și cît la un anume umor negru îndulcit de șaga românească, Ciosu surprinde nu oameni, ci ipostaze și relații ale lor. Bine înțeles, apasă pe anumite resorturi psihologice sau dă cu tifla, în mod inteligent, unor năravuri de culise. Fiînd om al ideilor, pe Ciosu nu-l interesează identitatea eroului (nici pe noi) ci procedeele intîm, denunțat prin comparație cu alte domenii. A pătrunde într-o editură sau revistă se poate face și prin galerii subterane ; rîndul scris, odată transformat în fir de lînă poate servi la confecționarea unor cărți din cărți, precum tricotatele lucrate la andree. A repeta una și aceeași carte, e totuna cu a-ți fabrica o ștampilă ; a fura de la alții, înseamnă a cosi flori de metafore ; a fi plin de cantitatea operei tale se poate concretiza prin măsurarea textului cu metrul ; originalitatea presupunînd a fi altfel decît ceilalți de ce să nu scrii sfînd pe birou și cu manuscrisul pe scaun ? Și așa mai departe.

Poanta blajină a lui Ciosu, amintînd epigrama de pe vremuri adresată Capșei bucurestene („Local cu două mari despărțituri ! Intr-una se mîncă prăjituri / Și-n alta se mîncă scriitorii”), provoacă sursă cu tîle și voluptatea de a descifra cît mai multe sensuri. Are deci efect în măsura în care devenim coactori cu artistul, arbitrinîd între scriitori, critici, cititori, editori etc. pe care linia sa îi tachinează amical. De aceea, ne permitem a nu-l considera observator extern al faptelor ci un confrate cu vervă și talent ce poate semna simplu Ciosu, fără altă expunere de motive și fără a-și prinde singur cu pioane laurii pe frunte. Iar publicul va ști cu cine are de-a face.

În ce ne privește, îl asigurăm pe Ciosu că, parcurgînd opul său și vizionîndu-i expoziția, nu am pus în arc margarete în loc de săgeți, cum procedeaă anumiți confracți ce se congratulează, mimînd turnirul. Care sînt aceia ? Îi știe Ciosu, îi știți și dumneavoastră.

Aurel LEON

MARGINALII

Cercul de artă plastică al Liceului „Nicu Gane” din Fălticeni s-a remarcat în ultimii ani prin calitatea expozițiilor organizate în diferite ocazii. Cea dedicată Anului XXX și vernisată săptămîna trecută, se impune prin viziune artistică și înută tehnică, prilejuindu-ne remarcarea cîtorva talente promițătoare. De pildă, uleiul realizat de Liviu Gherghina (Flori, Iarnă) e generos, cu tușă sigură și încercat de semnificații ; Garoafele lui Stelian Iordache proaspete, diafane. Lucia Pojoca obține efecte în ceracolor (Case), tinzînd spre virtuțile uleiului, iar în acuarelă (Peisaj) are transparente subtile. O grafică interesantă, atît prin ineditul tehnicii cît și ca efecte de lirism deschis ne propune Aliodor Manolescu, în timp ce Mihai Peștila se exersează în mulaje (Studiu, Luptător), tributare încă modelelor de circulație.

În ansamblu, o expoziție unitară, cu nimic școlăresc în ea, adică lucrări îndrăznețe respînd o pregnantă sensibilitate artistică. Intregită de standul țesăturilor și cusăturilor, precum și de producția atelierului de lăcătușerie, ea ne oferă un profil complex al activităților desfășurate în centenarul liceu fălticean.

P. C. R. ÎN FRUNTEA REZISTENȚEI ANTIFASCISTE

Incepînd cu anul 1940 poporul român a fost obligat să treacă prin momente deosebit de grele care-i puneau în pericol libertatea, independența și progresul social. În împrejurări deosebit de grele pentru destinele sale, poporul român s-a găsit singur în fața intențiilor de cîmpire ale Germaniei hitleriste și ale aliaților ei. Prima dintre aceste intenții a fost materializată prin dictatul fascist de la Viena, de la sfîrșitul lui august 1940, cînd României i s-a răpit partea de nord a Transilvaniei cu peste 2.500.000 locuitori, majoritatea români.

Datorită sprijinului direct acordat de reprezentanții lui Hitler în România — Garda de fier — și sub amenințarea armată a Reichului s-a produs abdicarea lui Carol al II-lea și numirea, la 4 septembrie, a generalului Ion Antonescu ca prim — ministru care, foarte curînd, își va aroga funcția supremă intitulîndu-se „conducător al statului”. În această situație, ca și în atîtea alte rînduri, partidele politice burgheze s-au dovedit incapabile de a interveni în rezolvarea favorabilă a intereselor naționale. Lucrul acesta a devenit evident cînd regimul militarofascist, ca formă de guvernămînt, a luat o serie de măsuri ce s-au dovedit deosebit de reacționare, antipopulare și antinaționale.

De altfel prin acordul din 4 octombrie 1940 Germania lui Hitler a obligat România să-și adapteze economia cerințelor sale de război și să accepte controlul „specialiștilor germani”.

În fața dezastrului în care țara noastră era împinsă forțele patriotice au răspuns prin organizarea mișcării de rezistență. În toate țările ocupate, ca și în cele aliate lui, fascismul german s-a lovit de lupta organizată a forțelor democratice conduse, în marea majoritate a cazurilor, de partidele comuniste din țările respective. În perioada grea a anilor de război, Partidul Comunist Român a mobilizat în jurul său toate forțele progresiste, a creat formațiuni patriotice înarmate, a luptat pentru ieșirea României din război, pentru alianța cu Uniunea Sovietică și cu celelalte state din coaliția antihitleristă, pentru întoarcerea armelor împotriva Germaniei fasciste. Insurecția națională antifascistă armată din august 1944, operă a tuturor forțelor democratice și patriotice, a deschis poporului român calea spre realizarea idealurilor sale de independență, libertate națională și progres social.

Un număr impresionant de materiale documentare aflate în Arhive oglindesc lupta dusă de masele muncitorești din România, strîns unite în jurul Partidului Comunist, împotriva mașinii de război fasciste și a susținătorilor ei din țară. La sfîrșitul lunii mai 1940 într-un manifest intitulat „Muncitori, țărani, intelectuali și soldați din Moldova”, semnat de către Comitetul Regional din Moldova al P.C.R., se arată situația grea din țară în timpul dictaturii lui Carol, cei zece ani de domnie avînd ca rezultat „mizeria, foametea, scumpetea, teroarea, lagărele de concentrare, schingiuirea și asasinatul”. După ce se relevă faptul că în situația internațională existentă „toți cei ce muncesc din lumea întreagă își dau din ce în ce mai mult seama că războiul în care sînt tîrîți nu are nimic comun cu interesele lor și este dus numai cu scopuri imperialiste de reîmpărțire a lumii”, în același manifest este prezentat un tablou veridic al situației în care se afla atunci România.

Starea de spirit antihitleristă a maselor populare se observa lesne

și în armată, majoritatea militarilor fiind împotriva războiului antihitlerist, P.C.R. a desfășurat o activitate intensă în rîndurile ei, lucrul acesta fiind sesizat și de către guvernul german. În acest sens, la sfîrșitul lunii mai 1940 un ordin al Ministerului de Interne către toate unitățile de poliție și siguranță arată că „propaganda comunistă continuă cu destulă intensitate, cu deosebire în regiunile unde se află dislocate trupe și își întinde cu ușurință efectele și asupra ostașilor țării”. După cîteva luni de război, la 15 februarie 1942, un ordin al aceluiași minister sesiza organele în subordine că „unii dintre soldați sînt indoelnici de victoria Azei afirmînd că la primăvară se va decide soarta ei. La unii dintre ei se află manifeste comuniste aduse de pe front”.

La 13 ianuarie 1941 Marele Stat Major raporta Ministerului Apărării Naționale despre formele și metodele în care se desfășura munca de propagandă comunistă, „propaganda de la om la om, manifeste, șablonări de lozinci, broșuri și reviste, discuții cu muncitorii, prezentarea tuturor greutăților și nemulțumirilor, cereri de revendicări, greve, intrări clandestine”. Cîteva luni mai tîrziu, la 6 septembrie 1941 Comitetul Central al Partidului Comunist Român, subliniind „sarina și răspunderea istorică a comunistilor față de poporul român” arată că aceasta constă în organizarea luptei, alături de marea masă populară și celelalte popoare cîmpire, pentru zdrobirea fascismului singeros german, a șlagilor sale din toate țările, pentru eliberarea ocupatelor fasciste din România, pentru dobîndirea bandei de trădători de la cîrma țării în frunte cu generalul Antonescu pentru eliberarea țării de sub jugul singeros german, pentru România liberă și independentă”. În interesul acestei lupte Comitetul Central al Partidului Comunist Român a lansat lozincă creării Frontului Unic Național.

Toate păturile societății românești erau nemulțumite de participarea țării la război alături de Germania lui Hitler, realitate confirmată în darea de seamă a Chesturii de poliție Iași în care este relevată starea de spirit a populației în perioada 22 octombrie — 22 noiembrie 1941. Astfel, studenții din Iași sînt foarte nemulțumiți că autoritățile sovietice nu se îngrijesc de situația lor materială, n-au cantine și cămine, iar muncitorimea e pe deplin nemulțumită că primește salarii de mizerie, neputînd face față traiului zilnic. Valul de nemulțumire al tuturor păturilor sociale era exprimat prin manifeste care cereau „Vrem pace separată”, „Jos guvernul Antonescu”, „Jos cu Hitler”, „În fabrici și uzine, în cartiere muncitorești, organizațiile comuniste confecționau litere din piei și din cauciuc pentru saboane de lozinci antigermane, pentru pace și alianță cu Uniunea Sovietică. În același timp se intensificau acțiunile de sabotaj în întreprinderile mari, în special în cele de armament.

În perioada anilor 1942 — 1944 victoria puterilor coaliției antifasciste, zdruncinînd mașina de război germană, a creat condiții militare propice desfășurării unei ample mișcări de rezistență armată. Petrivit unei note informative a Siguranței antonesciene, la 4 august 1943, muncitorii cefești de la Atelierele Nicolina Iași, comentau înlăturarea de la conducerea Italiei a lui Mussolini în speranța că în această țară „fascismul cu toată închiziția și restricțiile a fost alungat”.

În anul 1944, armata cîmpitoare primea una după alta loviturile tot mai puternice. Cu ocazia împlinirii a trei ani de război dus

de România, Partidul Comunist Român, Uniunea Patriotică și Frontul Unic Muncitoresc lansează manifeste care exprimau dorința poporului român „pentru încheierea păcii cu Rusia Sovietică și aliații ei, alungarea germanilor din țară, schimbarea regimului”. La 1 mai 1944, Comitetul Central al P.C.R., în manifestul lansat „Către poporul român, muncitori, muncitoare, țărani, intelectuali, soldați și ofițeri, patrioți din România”, chema întreaga națiune pentru a se opune dezastrului ce o aștepta în cazul continuării războiului alături de hitleristi: „Ajunge! Am pierdut un milion de morți, răniți și dispăruți. Întreg avutul țării a fost jefuit de lăcustele hitleriste. Patrioții noștri sînt arestați în masă, schingiuiți, asasinați. Orașele și satele Moldovei noastre sînt jefuite și pustiite de hoardele hitleriste în retragere. Populația evacuată forțat este condamnată la mizerie și moarte”. Singura salvare a țării de la catastrofa națională rămînea, se spunea în aceeași chemare „Unirea tuturor partidelor, organizațiilor și patrioților în FRONTUL PATRIOTIC antihitlerist al poporului și formarea COMITETULUI NAȚIONAL DE LUPTĂ pentru SALVAREA PATRIEI, care să mobilizeze și să unească toate forțele țării, fără deosebire de clasă, partid sau religie”.

La 28 iunie 1944, Uniunea Tineretului Comunist răspundea manifestului intitulat „Către întreg tineretul din România, cu prilejul împlinirii a trei ani de război”. După ce în prealabil se arată ce a însemnat pentru tineretul român cei trei ani de război, manifestul îndemna pe toți tinerii la a „distruge căile ferate și potelele pe care se transportă armata și munițiile pentru front, distrugerea mașinilor aeriene, firelor telegrafice și telefonice, organizarea grupelor de partizană, organizarea de manifestații pe stradă, greve la instituții și fabrici împotriva războiului și pentru încheierea imediată a păcii”.

În vederea organizării insurecției armate, C.C. al P.C.R. analizează situația mișcării muncitorești din capitală, la 11 iulie 1944 — după cum reiese dintr-un raport al Inspectoratului regional de poliție din Galați — dădea următoarele instrucțiuni: „Căstarea temerară de către comitetele raionale a situației concrete din fiecare întreprindere și sector. Legarea activității muncitorilor pentru revendicările din întreprindere cu lupta împotriva regimului actual și a hitlerismului; pregătirea cadrelor și asigurarea contactului cu delegații de încredere pentru ca la momentul oportun, orice acțiune pusă la cale de partid să se poată declanșa simultan”.

În manifestul program al P.C.R. din această perioadă apar, mereu, printre altele, următoarele puncte: ruperea alianței cu Germania și formarea unui guvern de pace, micșorarea impozitelor la țărani, mărirea salariilor la muncitori. O intensă activitate este dusă de către P.C.R. pentru formarea primelor unități muncitorești înarmate. Pentru aceasta sînt organizate depozite secrete cu armament, și, în același timp, după cum se spune într-un document din 28 iulie 1944, se făcea „o intensă propagandă în rîndul armatei pentru a atrage cît mai mulți militari”.

Un rol important în lupta dusă împotriva cîmpitorilor fasciști l-a avut, după cum se știe, Uniunea Tineretului Comunist Român. Într-un material difuzat de U.T.C. — la 20 august 1944 — se făceau referiri la „tinerii sovietici, iugoslavi, francezi care luptă împotriva germanilor”, bunicul român fiind chemat pe baricadele luptei împotriva fascismului.

Prin insurecția armată de la 23 August 1944 contribuția României la înfrîngerea Germaniei hitleriste devine substanțială. În manifestul de luptă al formațiilor patriotice se spunea: „Lupta cu arma în mînă împotriva cîmpitorilor nemți a început. Din această clipă, fiecare român e un soldat al României libere”.

D. IVĂNESCU

CASSIUS DIO:

Istoria Romană

Conf. univ. dr. A. Piatkowski a întreprins recent opera de transpunere în limba română, după originalul grec, a istoriei lui Dio Cassius — „Romanica” (Istoria Romană), din care a apărut în editura științifică, 1974, primul volum.

Este o lucrare monumentală care constituie pentru noi, românii, un eveniment ce trebuie semnalat în mod deosebit, întrucît Dio Cassius, este istoricul în opera căruia informațiile privilegiate la Dacia și la războiul daco-roman sînt fundamentale și, de cele mai multe ori, unice pentru istoria antică a poporului român. Între altele, reprezentanții Școlii Ardelene s-au folosit de istoria lui Dio Cassius ca de cel mai important și cuprinzător izvor scris, pentru a demonstra continuitatea poporului român la Nord de Dunăre.

Dar, indiferent de aceasta, istoria lui Dio Cassius își păstrează importanța și valoarea ei de ansamblu, precum și o anume originalitate printre toate celelalte istorii ale poporului roman.

Mai întîi, este de semnalat ambiția nemăsurată a autorului de a relate evenimente care se desfășoară în timp, pe o distanță copleșitoare de aproape un mileniu, cu alte cuvinte, de a fi încercat (și de a fi reușit) să scrie istoria Romei de la începuturile ei, pierdute în legendă, pînă la fapte trăite și văzute de autorul însuși, adică pînă la mijlocul sec. III e.n. Și aceasta într-o vreme în care mai toți istoricii se complăceau în a fi „abreviatorii” marilor înaintași, sau doar „biografi” marilor împărați.

Concepută în 80 de cărți, această operă uriașă i-a luat autorului ei, pentru documentare și apoi pentru redactare, vreo 25 de ani, dintr-o viață deja angajată și suprasolicitată de toate obligațiile unui „cursus honorum” complet, pe scena unei istorii frămîntate de marea criză a secolului III, criză ce cuprindea în sine cauzele prăbușirii Imperiului însuși. Dramatismul acestui moment istoric trăit de autor își lasă amprenta în opera scrisă, deci asupra întregii istorii a poporului roman.

Depășind genul minor al unei istorii în genul celor scrise de Nepos, de Suetonius, sau de cei șase autori ai Istoriei Auguste, unde simțul istoric este dominant și corupt de gustul pentru anecdotică și romanțare, unde istoria cedează locul biografiei, Dio Cassius se apropie mai mult de modele majore, de Tacitus, Thucydides, Polybios, fără însă a se ridica la viziunea cuprinzătoare a acestora, la o concepție mai profundă a istoriei.

Explicația cauzalității, de cele mai multe ori, este la Dio Cassius de ordin psihologic. Cauze afective, mobiluri morale și psihologice, detalii de temperament și structură sufletească, sînt cele care, în ultimă instanță, decid și explică evenimentele. În felul acesta, istoria romană, pe măsură ce avansează în timp, se conturează tot mai mult ca o piesă de teatru în care evoluează și — mai ales — se confruntă câteva personalități ilustre, temperamente puternic marcate, pe care un „daemon” interior le poartă adesea în sensuri contrare: Marius și Sylla, Caesar și Pompei, Clodius și Milo, Cicero, penduînd mereu dintr-o parte în alta, Cato, statornic mereu dar inefficient; mai toți miinați de ambiții și interese personale, își dispută rînd pe rînd, într-o atmosferă de corupție generală, de rivalități nesfîrșite, supremația în stat: „Sub masca iubirii de patrie, nu luptau decît pentru consolidarea puterii personale, în timp ce amîndoi (Caesar și Pompei) contribuiau la ruina republicii” (p. 435).

Finele Republicii Romane apare în istoria lui Dio Cassius ca un haos istoric, ca o derută generală, din care Roma se putea salva — lasă să se întrevadă autorul — numai pe calea unui absolutism imperia!

Intervenția autorului în istoria pe care o scrie este însă discretă, abilă și imparțială, niciodată angajată și politică (cel puțin în volumul de față), ci totdeauna comentariul său este al unui filosof, îndurerat de spectacolul lumii, de neștiutoarea minți omenească, de tragismul unor destine individuale, care, după ce au cunoscut toată gloria și strălucirea, au sfîrșit în chip mizerabil. Fără a idealiza un trecut ireparabil — păcat de care suferă mai toate istoriile romane — fără să exalte prea mult marile victorii militare, dar totodată fără a deplînge eșecurile sau reversul, Dio Cassius, mereu filosofic — de o filosofie sceptică — avertizează cititorul de măsura și limita putinței omenești în fața Destinului.

Discreția și rezerva lui Dio Cassius nu păcătuiesc decît atunci cînd, conformîndu-se din nou unui obicei intrat în tradiția istorică, ține să precizeze de fiecare dată semnele divine și minunile prevestitoare, care au însoțit anumite evenimente.

Sub semnul aceleiași discreții și total anti-retoric ni se dezvăluie și sentimentul de profundă și sinceră admirație, atașamentul real față de Roma și poporul roman, al lui Dio Cassius, care a fost grec și a scris în grecește. De altfel, epoca în care a trăit (a 2-a jumătate a sec. II și prima jumătate a sec. III e.n.) este o epocă în care mai toate spiritele avansate ale vremii erau greci sau scriau grecește. Exemplul l-a dat însuși Marcus Aurelius, împăratul filosof, care și-a scris meditațiile sale filosofice în grecește.

Se cuvine să remarcăm calitățile deosebite ale autoarei acestei traduceri, care ne-a dat în limba română o excelentă variantă a originalului grec. Deși cartea este de asemenea proporții, nicăieri „bonus dormitat Homerus”, nicăieri nu putem surprinde nici cea mai mică neglijență de stil, ci peste tot o desăvîrșită acurateță a limbii și a frazei; ampla și savanta perioadă a originalului grec își păstrează și în limba română toată eleganța și măiestria. Arhaismul cel mai pitoresc stă alături de neologismul savant, în chipul cel mai natural. Disponibilități surprinzătoare de vocabular fac ca niciodată, pentru o situație identică, termenul să se repete, dar, totodată „ne ars apareat”, truda să nu se bănuiască în sensul acesta.

Aparatul critic, denotînd o serioasă erudiție, prefața foarte competentă semnată de prof. univ. dr. Gh. Ștefan, toate acestea pledează pentru marea reușită a acestei întreprinderi.

A. COJAN

ALECSANDRI, RENOIR, REPIN

Revista „Cronica” împreună cu Comitetul județean Vaslui pentru cultură și educație socialistă au organizat o suită de manifestări prin care publicul cititor s-a putut întâlni cu scriitorii, a putut discuta despre problemele actuale ale presei literare și culturale. În Vaslui, la Liceul teoretic și la cel economic, la Fabrica de mobilă și la Fabrica de confecții, apoi la Huși, în sala plină a Casei de Cultură, grupul de scriitori a susținut recitaluri de poezie și proza, reuniunile probând — prin întrebările ascultătorilor și prin atenția lor — interesul constant față de creația artistică, mai ales în acest an al unor mari evenimente naționale.

La întâlniri au participat următorii scriitori: Andi Andrieș, N. Barbu, Ștefan Oprea, Nicolae Turtureanu, Ion Istrati, Horia Zilicru, Florin Mihai Petrescu, Angela Traian, Ion Alexandru Anghelcu.

Jubileu teatral

Intre 30 mai — 1 iunie 1974 se desfășoară, la Iași, manifestări legate de împlinirea a 25 de ani de existență a Teatrului pentru copii și tineret din localitate. Dintre acestea, notăm: vernisajul expoziției organizate în holul Palatului Culturii, expoziție intitulată „Mîine cînd vom crește mari”, și premiara spectacolului „Farse medievale”, adaptare de Valentin Silvestru, după Hans Sachs — în regia Ancuței Ovanec, scenografia aparținînd lui George Dorosenco. În ziua de 1 iunie va mai avea loc

în sala de festivități a Palatului Culturii un simpozion pe tema: „Teatrul de animație, mijloc de educație prin stimularea creativității și sensibilității”, simpozion susținut de cadre didactice, activiști culturali, publiciști etc. Vor mai fi prezentate o seamă de spectacole în reluare, dintre care menționăm: „Patria”, „Cronica faptului divers”, „Punga cu doi bani”, „Albă ca zăpada”, „Bing, bang, bing”, „Un băiețel, un cocoșel și o drăguță de pisicuță” ș.a.

Te salut oraș romantic

Deși aluzia la Topîrceanu a fost numai în titlu, emisiunea de varietăți realizată la Iași și prezentată duminică seara pe micul ecran s-a dovedit în general atractivă și plină de nerv. Ca orice realizare de acest gen a avut, bineînțeles, piscuri și coborișuri, dar față de ceea ce ne temeam că va fi ne-a surprins evadarea din mult-uzatele sabloane. Chiar faptul că n-a fost utilizat Topîrceanu drept insoțitor al comperajului și că din Chirițăș ni s-a arătat doar o fotografie ca prefață la travestiul lui Dionisie Vitcu în mireasa bătrînă. Încă înseamnă mult. A fost o emisiune tinerească, ambițioasă a cuprinde cît mai multe și mai variate aspecte din viața Iașului contemporan. Poate că tocmai în ambiția aceasta rezidă și

unele neconcluzente (fragmentul Teatrului tineretului — din părți nesudate, momentul de la Cotnari nepregătit, interiorul de la Trei sarmale comandat etc.).

Dar încă o dată, ceea ce a fost ne întărește speranța că Iașul are nebanuite resurse pentru a realiza spectacole de varietăți (de ce nu și pentru publicul de sală?) care să-l reprezinte în lumina acestui an glorios și nu văzut în penumbra de amurg (a fost o dată!).

La Fălticeni

În amfiteatrul prestigiosului liceu „Nicu Gane” din Fălticeni într-o inserare binecuvîntată de garoafe, lalele, liliac și ochi scinteitori de elevi care se gîndesc la bacalaureat. Peste saia plutește uriașa umbră a lui Sadoveanu chemată de soata de afară, zîmbetul calm al lui Eugen Lovinescu, încruntarea ghidusă a lui Nicolae Labiș — toți plecați de aici. Și cîți alții! E atîta vechime ilustrată în acest Fălticeni încît numai tinerețea sălii o poate contracara.

Și în fața microfoanelor Studioului de radio Iași, organizatorul întîlnirii, s-au confesat academicienii și cercetătorii științifici, elevii-inventorii și maistrii din producție, posesorii ai „strungului de aur”, scriitorii și poeții încă elevi; au cîntat studenții, au recitat actorii ai Teatrului Național din Iași. Vibrantă, vocea marelui Sadoveanu a făcut legătura cu generațiile de glorie ale școlii. În amfiteatrul de la Fălticeni s-au împletit științele, artele și producția, omagii generațiilor înflorite într-o minunată primăvară. Acțiunea aceasta a Studioului de radio Iași, continuată cu perseverență (Iași, Focșani, Bacău) se dovedește fertilă și stimulatoră pentru școlile în care poartă carele de înregistrare.

La Fălticeni a fost o aleasă sărbătoare a spiritului care le-ar fi plăcut tuturor celor evocați în Galeria oamenilor de seamă a orașului.

TOP Cronica - RTV-Iași

20

— Secția română —

1. Pădurea l-a gonit — Roșu și negru;
2. Prometeu — Progresiv T. M.
3. Povestea mea — Fiacără Folk '73;
4. Dansul codrilor — Phoenix;
5. Mugur de fluier — Phoenix;
6. Acest pămînt — Progresiv T. M.;
7. Vis — Acustic T '74;
8. Coborise primăvara — Sfinx;
9. Doar o fată ca tine (Sabin Păuța) — Aurel Neamțu;
10. Spre univers — Experimental Quartet.

7. Rhapsody In Blue (Rapsodia albastră) — Eumir Deodato;
8. Parles-moi de lui (Vorbește-mi despre el) — Nicole Croisille;
9. Kansas City — Les Humphries Singers;
10. Bad, Bad Leroy Brown (Foarte rău domnule Leroy Brown) — Jim Croce.

—Secția străină —

1. Tiger Feed (Labe de tigr) — Mud;
2. Radar Love (Dragoste Radar) — Golden Earring;
3. Jambalaya (On The Bayou) — The Carpenters;
4. In the Morning (Dimineața) — Suzi Quatro;
5. Gyere Ki a hegy tetőre (Pe coasta muntelui) — Locomotiv G.T.;
6. Band On the Run (Formație pe drumul succesului) — Paul McCartney&Wings;

SPORT

SAREA FOTBALULUI

Va să zică, vineri, 24 mai, cu două zile înaintea etapei, am plăcerea să întîlnesc un amic.

— Știi — îmi spune — duminică, piteștenii pierd meciul cu C.F.R. Cluj.
— De ce să-l piardă?
— Uite-așa: îl pierd.
— Poate vrei să spui că-l ciștișă clujenii.
— Nu. F. C. Argeș pierde două puncte la Pitești.
— Ar fi cusut cu rață albă.
— Ei și? C.F.R. Cluj rămîne cu două puncte. Amicul nu-i nici pronosportist, nici Mafalda, nici colportor de zvonuri calpe; are, undeva, o muncuță serioasă, un birou de șaispe metri, se învîrte prin cercuri informate și cînd se îndură să deschidă gura, spune numai și numai vorbe cu temeii... Acum, nu l-am crezut: doar cu o săptămînă înainte îi admirasem pe argeșeni la lucru, smulgînd un punct disperatului ieșeni și demonstrînd că-s o echipă în adevăratul înțeles al cuvîntului. Chiar fără Dobrin, Troi, Olteanu, au practicat un fotbal absolut remarcabil, ades aplaudat de o tribună deloc dispusă la amabilități de complezență.

Și totuși, pe stadionul din valea prunilor, piteștenii pierd meciul cu C.F.R. Cluj!!!

Raționînd și argumentînd gazetărește am găsi, fără îndoială, o sumedenie de explicații, începînd chiar cu titlul prezumtivei relatări a trimisului în Trivale: „Surprizele sînt sarea fotbalului”,

„Increderea exagerată i-a costat scump pe argeșeni”, „Două goluri norocoase”, „F.C. Argeș în zi neagră” — și așa mai departe. Iar noi, cititori disciplinați, vom crede.

... Dacă vineri, amicul X mi-a înșurubat acea îndoială... Rog să fiu înțeles exact: departe de mine intenția de a arunca vreo umbră asupra meciului de la Pitești. Cum aș îndrăzni? În virtutea căror fapte palpabile, concrete, probante? A fost un meci cîstîit, a cărui corectă desfășurare n-avem dreptul s-o junem la îndoială numai pentru că un amic, la colț de stradă, mi-a șoptit un pronostic-sentință otrăvit:

— Duminică, piteștenii pierd meciul cu C.F.R. Cluj.

Amicul o fi visat urît. Pe Rappaport în chip de îngeraș fără servietă, răsădindu-lalele la peluza a II-a, pe portarul Stan dîndu-se huța într-un leagăn agățat de torțile cerului, pe maestrul Olteanu jucînd arșice cu socrul lui Dobrin. Interpretînd abuziv sensul acestor reprezentări dezordonate, amicul nostru a concluzionat bizar:

— C.F.R. Cluj ia două puncte la Pitești.

Nu, de trei ori nu gîndurile negre, nu interpretărilor tendențioase, da faptelor, adică scorului înscris pe tabela de marcaș.

La Pitești s-a jucat cîstîit. Surprizele sînt sarea campionatului. Sare... în ochii ieșenilor!

M. R. I.

În mica și liniștită localitate Cagnes din Franța, se află vila Les Collettes, devenită în 1920 casa-muzeu Pierre Auguste Renoir. Aceasta cînașe cunoscută și căutată de turiștii un întreaga lume, adăpostește cîteva documente și marturii, care, pentru amatorii de meut, exercită o vie atracție.

Cu deosebire prețuite, sînt corespondențele dintre Alecsandri și Renoir, o statueta din fildeș dăruită de poet marelui pictor francez, cîteva exemplare din revista „La vie moderne” și două fotografii îngălbenite de vreme.

Una din cele două fotografii este făcută la Paris în luna martie 1875 și imortalizează pentru posteritate pe bardul de la Mîrcești alături de Renoir și scriitorul provençal Fr. Mistral. Cealaltă, executată de „Atelierul de dagherotipie H. Bartzel-Lassy”, este datată 11 iulie 1876 și îl surprinde pe Alecsandri încadrat de pictorii Renoir și Repin. Valoarea acestor documente grație în primul rînd informațiilor pe care le aduce este de o deosebită importanță pentru istoria literaturii noastre, deoarece interpretarea mărturiilor modifică sau completează unele cunoștințe despre viața și activitatea poetului V. Alecsandri. Spunînd acestea ne gîndim la faptul că documentele sînt revelatoare asupra relațiilor lui Alecsandri — anterior anilor 1878 și 1882 — cu Fr. Mistral și cu Societatea limbilor romanice din Montpellier ca și asupra preocupărilor de critic de artă ale marelui poet, așa cum o dovedesc articolele semnate sub pseudonimul V. Mircesco în revista „La vie moderne”, unde scriitorul provençal a fost director scurtă vreme.

Nu mai puțin importante sînt și mărturiile legate de vizita lui Renoir și a lui Repin la Iași, eveniment ce aruncă o lumină precisă asupra relațiilor de profundă simpatie care au existat între poetul nostru și pictorul francez.

După o lungă călătorie în sudul Franței, Alecsandri revine la Paris în martie 1875, oprindu-se, ca de obicei, la hotel Drouot de pe boulevard Saint-Michel, în saloanele cărui urma să aibă loc expoziția pictorilor impresionisti francezi.

La propunerea lui Fr. Mistral care preluase conducerea revistei „La vie moderne”, Alecsandri publică în paginile acesteia, sub pseudonimul V. Mircesco, o amplă avancronică a expoziției, ocupîndu-se de creația pictorului Renoir pe care îl cunoscuse cu patru ani în urmă și pe care îl vizitase de foarte multe ori în atelierul său din Montmartre.

În încheierea de opinii și tendințe care agita lumea artistică pariziană, prezentarea „avangardismului pictural” al lui Renoir în paginile revistei „La vie moderne”, răspunde o adevărată febră în rîndurile criticilor și amatorilor de artă. Ecolul stîrnit de acest articol face ca disputa impresionistilor cu prejudecățile și mentalitatea conservatoare a adepților picturii academice, să atingă paroxismul în zilele premergătoare expoziției, deschizînd un aprig duel în coloanele ziarelor și revistelor care apăreau în capitala Franței. În condițiile celei mai dezlănțuite adversități în care impresionismul propunea picturii depășirea unor limite structurale înguste, învechite, ziua vernisajului va implica opțiunea generală pentru această modalitate de exprimare, neacceptată pînă atunci de gustul public. La două ore de la deschiderea oficială a expoziției din saloanele hotelului Drouot, cele 11 tablouri aparținînd lui Renoir, sînt achiziționate la prețuri neașteptat de mari.

În numărul din 26 martie 1875, revista „La vie moderne” sub semnătura aceluiași V. Mircesco, anunță răsănătorul succes obținut de Renoir la salonul pictorilor impresionisti.

„... 18 mari pictori ai Franței între care Pissaro, Monet, Sisley, Morisot, Degas și Cezanne, prezenți în salonul organizat în hotel Drouot, au fost eclipsați de mai tînărul lor confrate Renoir, care a reperat un succes excepțional.

Toate exponatele acestui pictor au fost achiziționate în primele ore ale dimineții, la prețuri care au depășit toate previziunile.

Un nabab din România — bancherul Ghiță Ionescu — a plătit cel mai mare preț pentru un tablou vîndut vreodată în Franța. Această pictură în ulei, intitulată „Bolta” a fost cumpărată cu 1000 de napoleoni...”.

După acest succes triumfal, numele lui Renoir, vehement discutat, devine cunoscut pretutindeni în Paris lucrările lui încep să pătrundă în cele mai selecte expoziții, în marile magazine de tablouri, în colecțiile unor distinsi și cunoscuți amatori de artă ca Victor Choquet și Paul Berard.

După cîteva scrisori pline de recunoștință, în aprilie 1876, Renoir îi scrie lui Alecsandri aflat la Mîrcești:

„(...) popularitatea — ca să nu-i zic mai mult — de care mă bucur acum, ca și succesul pe care l-am avut anul trecut se datorează numai dumneavoastră... (...).

Am aflat de la domnul Mistral că în curînd veți reveni în Franța pentru a face parte alături de Egger, Bréal, Meyer, Ba-laquer, Quintana și Fontanals, din juriul concursului de proză și poezie, organizat de Societatea limbilor romanice din Montpellier.

Aș fi onorat să vă pot revedea cu acest prilej.

La Paris, am cunoscut un pictor rus de mare talent care se numește Ilia Repin și cînd acesta va pleca în Rusia — în vara aceasta — am să-l însoțesc. În trecere prin România aș fi bucuros să vă vizitez la Iași, în cazul cînd nu veți fi plecat spre Montpellier.

Oricum, anul acesta nu pot scăpa ocazia de a vă revedea...”.

Reținut de treburi politice, Alecsandri nu va participa în juriul concursului din 1876 de la Montpellier (nici mai tîrziu, în 1878, la sărbătorile latine cînd Societatea limbilor romanice îi va decerna premiul pentru poezia „Cîntecul gîntei latine” poetul nu poate participa) astfel că ocazia de a-l revedea pe poet se realizează în iulie 1876, cînd Renoir însoțit de Repin, poposește la Iași.

Iată cum descrie însuși Renoir vizita la Iași într-o scrisoare trimisă din Petersburg la 20 iulie 1876, prietenului său pictorul Paul Cezanne:

„(...)bucuroși dar temători de un iulie suav dar incert, după ce ne-am oprit pentru o zi într-un cochet oraș valah (este vorba de vizita lui Renoir la Ploiești la invitația bancherului Ghiță Ionescu), iată-ne oaspeții domnului Alecsandri...”...soșind în dimineața zilei de 10 iulie la Iași, am fost primiți la gară de domnul Alecsandri, de logodnica acestuia Paulina Lucasiewicz, de domniș Pogor și Negruzzi și de alții amici necunoscuți.

După ce am vizitat orașul și împrejurimile, despre care impresii frumoase am să le povestesc la întoarcere, pe la ceasurile 3 după-amiază ne-au dus în parcul castelului domnului Pogor, unde se aflau mulți invitați — doamne, domni și chiar copii.

Alături de acești amici, pe chipurile cărora citeam satisfacția de a avea oaspeți, timp de cîteva ore am ascultat discursuri și poezii și am urmărit o frumoasă piesă de teatru scrisă de domnul Alecsandri și jucată de trupa doamnei Fany Tardini, o acțiivă despre care am mai auzit vorbindu-se.

...În România se vorbește curent frantuzeste iar după accentul și optimismul oamenilor al impresia că te afli într-o provincie din sudul țării noastre.

Seara, la lumina lămpioanelor colorate, suspendate în coșci, a urmat un mare banquet în onoarea noastră, cu peste 100 de invitați, unde toasturile și vinul rubiniu ne-au dispus peste măsură.

A doua zi am vizitat din nou orașul, am fost la dagherotipist și înaintea desăvîrșirii am primit ca suvenir cîte o frumoasă statuie din fildeș, care imită pe Venus din Milo. Pe postamentul din lemn al acesteia un mester a gravat cuvintele „Remember”, V. Alecsandri 11 iulie 1875”.

E. GEORGESCU
VASILE BASA

Președintele NICOLAE CEAUȘESCU în conștiința Americii

În vitrinele librăriilor au apărut, sub auspiciile Editurii politice, două volume, unul privind vizita pe care conducătorul partidului și statului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu a făcut-o în S.U.A., celălalt privind călătoria în cele șapte țări din America Latină. Apariția acestor lucrări, care răspund interesului viu manifestat în rândul opiniei publice față de activitatea președintelui Nicolae Ceaușescu, față de prezența României pe arena internațională, dobândește semnificația unui adevărat eveniment editorial, marcând o nouă contribuție la cu-

noașterea personalității conducătorului României, a politicii promovate de partidul și statul nostru.

Numele președintelui Nicolae Ceaușescu este tot mai cunoscut în lume. Este cunoscut tot mai mult pentru că el se asociază și se identifică, tot în conștiința generală, cu numele României. Arhitect și constructor al politicii interne și externe a României socialiste, întâi președinte al țării a intrat în conștiința lumii prin ideile sale novatoare, prin principiile înaintate pe care le promovează, prin activitatea sa neobosită, exemplară, consacrată inflo-

ririi și desăvârșirii națiunii socialiste române, cauzei socialismului și păcii.

Această politică ne-a făcut prieteni pretutindeni. „Nu uitați — spunea președintele Lara președintelui Ceaușescu pe aeroportul din Quito — că lăsați aici buni prieteni“. În toate țările vizitate, președintele nostru a lăsat buni prieteni ai României, oameni care nutresc simpatie și stimă pentru poziția principală și constructivă a țării noastre pe arena internațională, prețuire și interes pentru experiența poporului român în edificarea unei vieți noi și prospere.

vizitate și-au putut îmbogăți enorm cunoștințele despre valorile materiale și spirituale ale poporului nostru.

Volumul înfățișează primirea deosebit de caldușă pe care popoarele țărilor vizitate au rezervat-o înaltului sol al poporului român. Totodată, avem posibilitatea să cunoaștem în formă sintetică bogatul bilanț al vizitei. Dincolo de deosebirile de sistem, distanță geografică, de concepții politice și filozofice, au putut fi identificate numeroase sferi de interes comun pe plan politic, economic, cultural și tehnico-stiințific. Documentele semnate, acordurile și înțelegerile convenite ilustrează în mod pregnant faptul că România socialistă se pronunță pentru un nou tip de relații între state bazate pe respectul independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestec în treburile interne și acțiunea pentru aplicarea exemplară a acestor principii. Ele relevă, totodată, în chip grăitor marile posibilități pe care le oferă dialogul constructiv, deschis dezvoltării nestingerite a relațiilor dintre state și este de la sine înțeles că vizita a pus bazele principale ale unei conlucrări de perspectivă, pe termen lung, a creat condițiile cele mai favorabile pentru explorarea a noi posibilități de colaborare și cooperare mutual avantajoasă.

Sînt publicate, de asemenea, textele acordurilor care consfințesc dezvoltarea legăturilor economice, științifice, culturale etc. Statuate pe temelia traică a principiilor respectului independenței și suveranității naționale, neamestecului în treburile interne, egalității depline în drepturi și avantajului reciproc, aceste relații sînt menite să contribuie la dezvoltarea economică reciprocă, la întărirea conlucrării în numeroase alte domenii și păcii între popoare.

Din lectura volumului, luăm din nou cunoștință despre modul cum a fost întîmpinat pretutindeni, cu însuflețire și entuziaste manifestări de stimă, conducătorul partidului și statului nostru. În toate aceste manifestări, în înaltele onoruri și distincții conferite oaspetelui român și-au găsit o puternică și semnificativă expresie prietenia și prestigiul de care se bucură pe meridianele lumii România socialistă, realizările ei în făurirea vieții noi, politica sa externă iubitoare de pace sentimentele de prețuire și înaltă considerație față de personalitatea prodigioasă a tovarășului Nicolae Ceaușescu, față de lupta și munca sa neobosită pentru promovarea idealurilor cele mai înaintate ale umanității.

Sînt semnificative în acest sens declarațiile făcute de șefii statelor vizitate:

„Aș dori ca, în numele partidului și guvernului, al provinciei Oriente și al tuturor locuitorilor, incluzîndu-mă și pe mine, care sînt din Oriente, să exprim tovarășilor români profunda noastră satisfacție pentru vizita prietenească și frățească a delegației Partidului Comunist Român, condusă de tovarășul Nicolae Ceaușescu. Este o mare bucurie și onoare pentru noi de a avea în provincia noastră istorică, în orașul nostru, Santiago de Cuba, oaspeti atî de distinși cum sînt tovarășul Nicolae Ceaușescu și tovarășa Elena Ceaușescu care dețin atî de multe eforturi pentru dezvoltarea celor mai ferme relații între partidele și popoarele noastre“ (FIDEL CASTRO, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cuba, prim-ministru al Guvernului Revoluționar al Republicii Cuba).

„Consider că vizita în țara noastră a președintelui Nicolae Ceaușescu, acest om politic de talie mondială, principalul exponent al unei țări care a jucat și joacă un rol deosebit de important în con-

turarea actualului curs spre des-tindere ce se manifestă în lume, constituie un eveniment extrem de semnificativ în evoluția relațiilor dintre cele două țări a noastre. Lumea de azi este o lume în care distanțele dispar, care devine tot mai mică. Iată de ce orice lucru bun care se pe-trece într-o parte a sa este de natură să se răsfrîngă pozitiv asupra celorlalte regiuni. Sînt tot altele motive pentru care poporul și guvernul costarican nu pot decît să-și exprime încă o dată grațitudinea pentru această vizită, care ne onorează profund“ (JOSE FIGUERES FERRER, președintele Republicii Costa Rica).

„Venezuela admiră și stimează națiunea română pentru istoria sa și evenimentele petrecute în ultimii ani, pe care le cunoaștem bine. Cunoaștem, de asemenea, efortul pe care îl faceți pentru a atinge etape superioare de dezvoltare, precum și activitatea desfășurată de dumneavoastră și de distinși membri ai delegației în slujba poporului român“ (RAFAEL CALDERA, președintele Republicii Venezuela).

„Este pentru mine un motiv de deosebită satisfacție să vă acord Ordinul „Boyoca“, cea mai înaltă distincție a patriei mele, instituită de către eliberatorul Simon Bolivar, pentru a răsplăti serviciile aduse republicii noastre și cauzei umanității. Dv., domnule președinte, o meritați pe deplin pentru efortul deosebit depus în vederea conviețuirii între națiuni, care constituie înaltul ideal pentru care a luptat inspiratorul suprem și făuritorul independenței latino-americane“ (MISAEEL PASTRANO BORRERO, președintele Republicii Columbia).

„Și dumneavoastră, domnule președinte, luptător mare, om care vine din sufletul poporului său, credincios propriilor sale convingeri, care a făcut un cult din abnegație și inteligență pentru a-și servi compatrioții, vreau să vă exprim felicitările noastre pentru sarcina pe care o îndepliniți cu strălucire pe acest drum plin de succese, care creează legături și raporturi efective cu țările pe care le-ați vizitat“ (GUILLERMO RODRIGUEZ LARA, președintele Republicii Ecuador).

„În numele Perului, care astăzi vă primește cu onoare, doresc să exprim prin intermediul dumneavoastră salutul nostru poporului frate din România și dorința noastră cea mai bună ca dumneavoastră, distinsa și ilustrata dumneavoastră soție, al cărei rol nefărmurit în viața românească ne este cunoscut, să simțiți între noi afecțiunea frățească a Perului“ (JUAN VELASCO ALVARADO președintele Republicii Peru).

„Conținutul acestor documente reprezintă un simbol perfecționat al unui act deosebit de important în relațiile dintre națiunile noastre.

Prezența dumneavoastră la Buenos Aires confirmă importanța acestui fapt istoric. Este pentru prima dată cînd un șef de stat dintr-o țară socialistă din Europa răsăriteană vine în America Latină pentru a observa îndeaproape realitatea continentului nostru“ (JUAN DOMINGO PERON, președintele republicii Argentina).

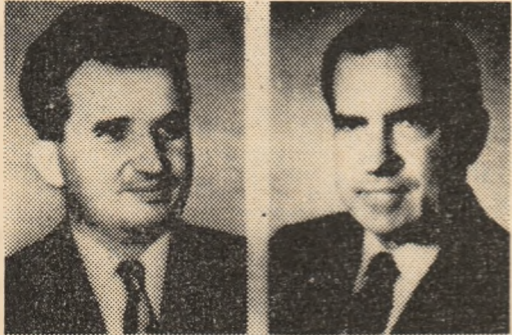
Din întreaga lectură a volumului privind vizitele tovarășului Nicolae Ceaușescu în America Latină desprindem o confirmare strălucită a orientărilor de politică externă date de Congresul al X-lea și Conferința Națională a P.C.R., o dovadă a prestigiului de care se bucură în lume România socialistă și președintele ei tovarășul Nicolae Ceaușescu. Vedem în rezultatele acestor vizite o nouă și prestigioasă recunoaștere a concepției și acțiunii de politică internațională a României, o victorie a consecvenței și înțelepciunii.

Radu SIMIONESCU

eveniment de importanță istorică în relațiile româno-latino-americane

editura politică

Vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceausescu în S.U.A.

editura politică

O nouă și strălucită afirmare a politicii externe a României

Volumul intitulat „Vizita oficială a tovarășului Nicolae Ceaușescu în S.U.A.“ cuprinde un tablou complet al activității desfășurate de șeful statului român cu prilejul vizitei sale efectuate în luna decembrie 1973, în această țară. Studiind această carte, cititorul are posibilitatea să ia cunoștință din nou de prestigiul de care se bucură în lume România socialistă și conducătorul ei. După cum se subliniază și în introducerea volumului, relațiile de prietenie și colaborare dintre România și Statele Unite s-au dezvoltat simțitor în ultimii ani, îndeosebi ca urmare a vizitei pe care președintele Nixon a efectuat-o în țara noastră în vara anului 1969 și a vizitei întreprinse de președintele Nicolae Ceaușescu în Statele Unite, în toamna anului 1970. Evoluția raporturilor româno-americane a beneficiat de terenul fertil pe care-l oferă respectarea strictă a principiilor suveranității și independenței naționale, neamestecului în treburile interne, egalității în drepturi și avantajului reciproc. Pe această bază s-au putut înregistra progrese sensibile în toate sferile de interes reciproc ale relațiilor bilaterale, au fost semnate documente de importanță cardinală pentru dezvoltarea relațiilor politice, economice și tehnico-stiințifice dintre Republica Socialistă România și Statele Unite ale Americii.

Declarația comună a celor doi președinți, întreaga evoluție a raporturilor dintre România și Statele Unite, rezultatele vizitei șefului statului român la Washington confirmă adevărul de maximă însemnătate principală și oracică potrivit căruia este nu numai necesar, dar și posibil ca între toate țările lumii să se sta-

bilească raporturi de egalitate în drepturi și respect reciproc, că misiunea reglementării problemelor internaționale care confruntă omenirea nu revine numai marilor puteri, ci tuturor țărilor, întregii comunități internaționale.

Parcurgînd paginile volumului consacrat vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu în S.U.A., trăiești momente de profundă mîndrie patriotică. El pune în evidență din nou personalitatea politică a conducătorului partidului și statului nostru, remarcabila sa activitate consacrată propășirii patriei noastre, cultivării unor relații de tip nou între România și celelalte țări ale lumii. Înaltele oficialități americane au relevat nu numai rolul șefului statului român în evoluția favorabilă a relațiilor dintre România și Statele Unite, ci și contribuția remarcabilă a tovarășului Nicolae Ceaușescu la așezarea relațiilor dintre state pe principiile eticii și legalității internaționale, la afirmarea României ca un factor de seamă la consolidarea cursului nou spre destindere și pace, în făurirea unei lumi mai drepte și mai bune.

„... Distinsul nostru oaspete, a declarat președintele RICHARD NIXON, dintre toți oamenii de stat din lume, a jucat unul din cele mai însemnate roluri ale unui om de stat de pe glob, prin faptul că a văzut ansamblul problemelor mondiale cu care sîntem confrunțați și nu numai pe acelea care implicau propria sa țară sau o altă țară cu al cărei conducător el putea discuta într-un anumit moment. El a dat dovadă de înțelepciune și înțelegere și a contribuit enorm la deschiderea unor dialoguri care, altfel, ar fi rămas poate închise pentru totdeauna“.

Largul ecou internațional al vizitei tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu și-a găsit reflectarea în articole, comentarii apărute în marile ziare și reviste, în relatările agențiilor internaționale de presă, în cadrul emisiunilor de radio și televiziune din țări de pe toate continentele; toate sînt publicate în extras în prezenta carte.

În încheierea volumului este publicată Hotărîrea Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R. și a Consiliului de Miniștri în care se dă o înaltă apreciere activității tovarășului Nicolae Ceaușescu și este exprimată în unanimitate deplina aprobare față de documentele, acordurile și înțelegerile realizate cu ocazia vizitei.

Din lectura întregului volum se desprinde cu claritate concluzia că întreaga desfășurare a vizitei în S.U.A. a creat premise pentru dezvoltarea continuă a relațiilor româno-americane, corespunzător intereselor ambelor popoare, păcii și cooperării internaționale. Acestea sînt rezultate pe care poporul nostru le-a salutat cu satisfacție, manifestîndu-și aprobarea deplină, adevizunea fermă la întreaga politică internă și externă a partidului și statului nostru, stima și recunoștința față de conducerea sa.

Eveniment de importanță istorică în relațiile româno-latino-americane

Sub acest titlu, volumul prezintă evenimentul de excepțională amplitudine politică: vizita tovarășului Nicolae Ceaușescu în țări ale continentului latino-american: Cuba, Costa Rica, Venezuela, Columbia, Ecuador, Peru, Argentina. Paginile cărții oglindesc pe larg etapele acestei călătorii bogate în vii și multiple semnificații, din care se desprind îndeosebi forța de afirmare a ideilor socialismului, contribuția poporului român la mai buna cunoaștere a modului de a munci, de a gândi, de a cultiva relații reciproc avantajoase.

Prin vocea și activitatea celui mai autorizat reprezentant al României socialiste, se arată în cuvîntul introductiv al cărții, popoarele din țările latino-americane

CRONICA

săptămînal politic - social - cultural

---

colegiul de redacție:

<p>LIVIU LEONTE, ANDI ANDRIEȘ, N. BARBU, ȘTEFAN OPREA,</p>	<p>redactor șef redactor șef adj. redactor șef adj. secretar g-ral de redacție</p>
--	--

VASILE CONSTANTINESCU

Prezentarea grafică: VALER MITRU